

Experiments' Platform 2022

Eksperimentu
platforma

2022

Klodiana Millona, Yuan Chun Liu, Magdalena Beliavska, Lukas Jusas, Augustas Lapinskas, Emilija Rakutienė, Erika Henriksson, Agnė Rubytė, Evelina Ažuolaitytė, Oles Makukhin, Miodrag Kuč, Erik Vojevodin, Evelina Bartusevičiūtė, Dénes Emil Ghyczy, Ieva Julija Bagdonaitė, Aistė Gaidilionytė, Augusta Orlauskaitė, Kamilė Vasiliauskaitė

ARCHITEKTŪROS
FONDAS

Experiments' Platform 2022

Eksperimentų
platforma

2022

Sudarė Gabrielė Černiavskaja

 ARCHITEKTŪROS
FONDAS

2023

Experiments' Platform 2022
Eksperimentų platforma 2022

Compiler / Sudarytoja: Gabrielė Černiavskaja

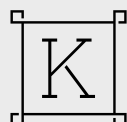
Designer / Dizainerė: Beatričė Gruzdytė

Translators / Vertėjai: Alexandra Bondarev, Aistis Žekevičius

English copy editor / Redaktorius anglų kalbos tekstui: Dovydas Laurinaitis

Publisher / Leidėjas: VšĮ Architektūros fondas

Architektūros fondas' activities are financed by the Lithuanian Council for Culture. Architektūros fondo veiklą finansuoja Lietuvos kultūros taryba.

LITHUANIAN
COUNCIL FOR
CULTURE

Architektūros fondas is a member of the LINA platform co-funded by the European Union. Architektūros fondas yra LINA platformos, iš dalies finansuojamos Europos Sąjungos, narys.

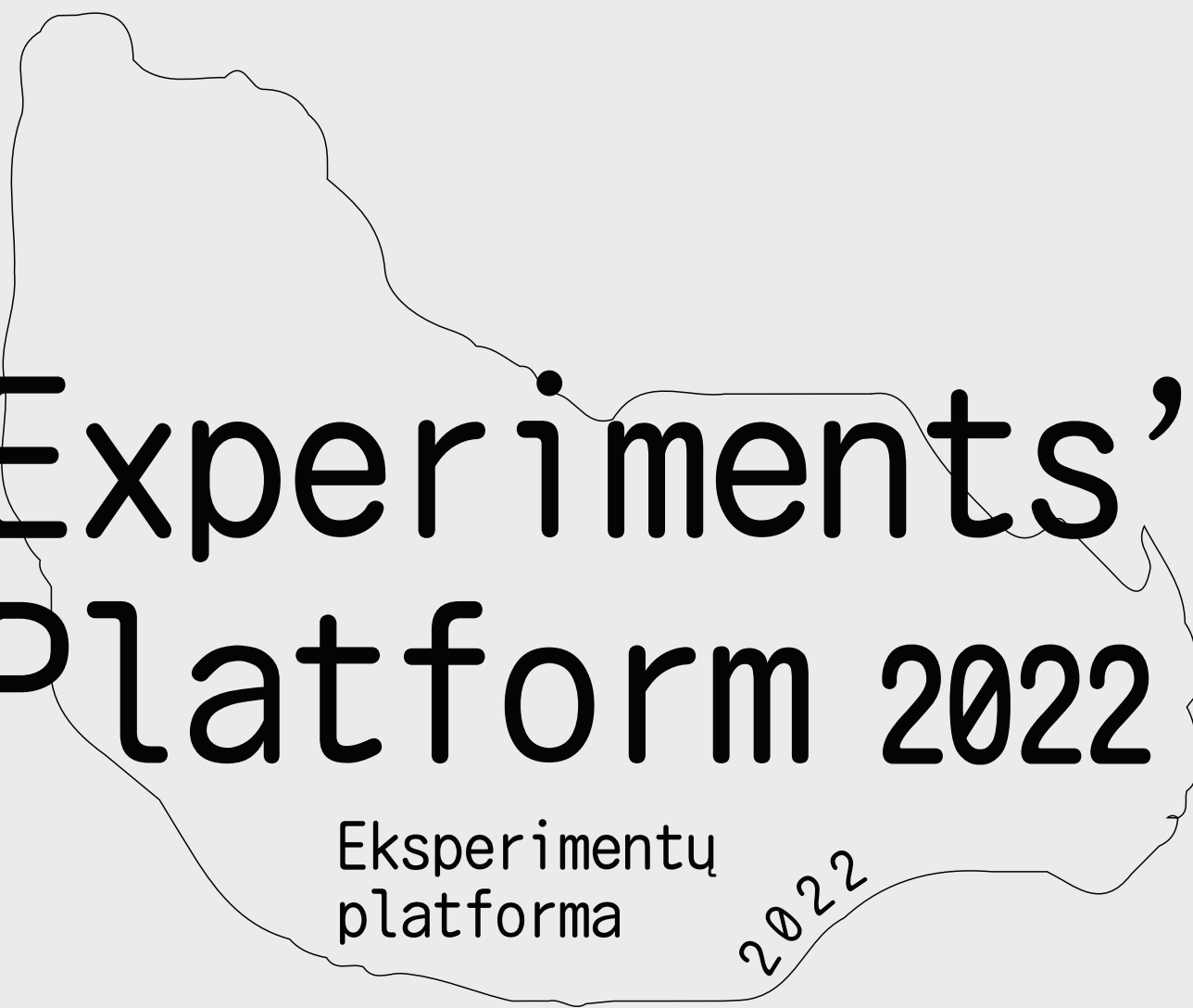
Co-funded by
the European Union

exp.archfondas.lt
www.archfondas.lt
www.lina.community

ISSN 2783-7459

Vilnius, Lietuva

2023

Experiments' Platform 2022

Eksperimentų
platforma

2022

Contents

Turinys

Introduction to Experiments' Platform. p.6

Millonaliu

What do Lichens and Dreams have
to do with Architecture? p.8

Magdalena Beliavska

The Church of Urban Dreamers. p.14

Lukas Jusas, Augustas Lapinskas, Emilija Rakutienė

XANTHO: Space Nursing. p.22

Erika Henriksson

Dancing with Strength and Despair
on Unknown Paths. p.30

Agnė Rubytė

Off-grid City. p.34

Evelina Ažuolaitytė and Oles Makukhin

Celebrate Failure. p.42

6

Miodrag Kuč

Difficult Heritage as an Educational
Polygon. p.50

Erik Vojevodinn

Circus Kitchen. p.58

Evelina Bartusevičiūtė

Avoidless Arcitecture. p.64

Architecture uncomfortable workshop
(Dénes Emil Ghyczy, Lukács Szederkényi)
'Garage Gang'-Feedback. p.72

Ieva Julija Bagdonaitė, Aistė Gaidilionytė,
Augusta Orlauskaitė, Kamilė Vasiliauskaitė
Secret Manland p.80

The outcomes of Experiments' Platform p.86

Credits p.122

Įvadas į „Eksperimentų platformą“. p.6

Millonaliu

Kuo kerpės ir sapnai susiję su architektūra? p.8

Magdalena Beliavska

Miesto sapnuotojų bažnyčia. p.14

Lukas Jusas, Augustas Lapinskas, Emilija Rakutienė

XANTHO: erdvių rūpyba. p.22

Erika Henriksson

Šokant su stiprybe ir neviltimi
nepažįstamuose keliuose. p.30

Agnė Rubytė

„Ofgridinis miestas“. p.34

Evelina Ažuolaitytė and Oles Makukhin

Švęsti nesėkmę. p.42

Miodrag Kuč

Sudėtingas paveldas kaip
edukacinis poligonas. p.50

Erik Vojevodinn

„Circus Kitchen“. p.58

Evelina Bartusevičiūtė

Neišvengiama architektūra. p.64

Architecture uncomfortable workshop (Dénes
Emil Ghyczy, Lukács Szederkényi)

Atsiliepinimas apie „garažų brigadą“. p.72

Ieva Julija Bagdonaitė, Aistė Gaidilionytė,
Augusta Orlauskaitė, Kamilė Vasiliauskaitė

Slapta vyrų žemė. p.80

„Eksperimentų platformos“ rezultatai p.86

Rengėjai p.122

Introduction to Experiments'

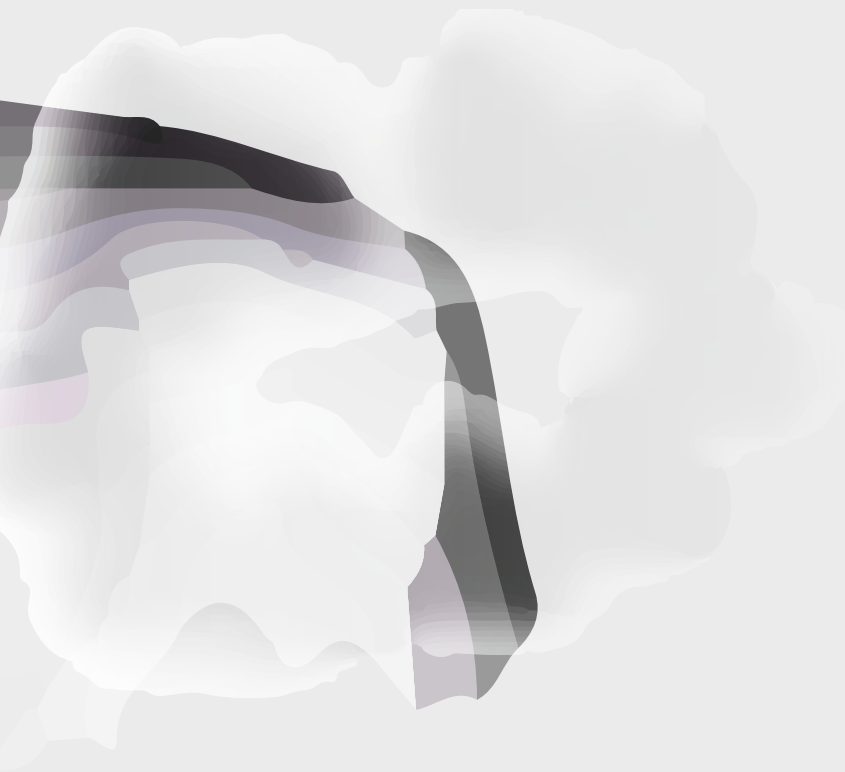
Platform Įvadas į Eksperimentų platformą

Experiments' Platform is an initiative of Architektūros fondas that operates as an incubator for unique and only yet emerging ideas. Providing the necessary educational, community-based and practical networks as its environmental learning conditions, it seeks to help young spatial practitioners to develop their ideas, research and projects—experiments—at an initial stage. The educational part of the learning environment consists of a group of mentors, carefully selected to handle each cycle of Experiments' Platform, who are seen as supporting guides, helping participants to navigate their personal experiments. The second, community-based part includes selected participants: young spatial practitioners seeking to develop their projects during the cycle of experimentation. Finally, the last part consists of practical networks of resource, project management and other types of hands-on support.

„Eksperimentų platforma“ - tai Architektūros fondo iniciatyva, veikianti kaip unikalių ir dar tik gimstančių idėjų inkubatorius. Suteikiant reikiamas edukacines, bendruomenines ir praktines mokymosi sąlygas, šia iniciatyva siekiama padėti jauniems erdvės srityje veikiantiems kūrėjams vystyti savo sumanymus, mokslinius tyrimus ir projektus - eksperimentus - ankstyvajame etape ir mažesniu masteliu. Už edukacinę tokios mokymosi aplinkos dalį atsakinga kruopščiai atrinktų mentorių grupė, kiekviename „Eksperimentų platformos“ cikle veikianti kaip palaikymą suteikiantys vadovai, padedantys platformos dalyviams pažingsniui atlikti savo asmeninius eksperimentus. Antrąją, bendruomenę grįstą, dalį sudaro atrinkti dalyviai - jauni erdvės srityje veikiantys kūrėjai, siekiantys eksperimentų ciklo metu įgyvendinti savo projektus. Galiausiai, paskutinę dalį sudaro praktiniai išteklių, projektų valdymo ir kitokios praktinės pagalbos tinklai.

From scientific precision to artistic persuasiveness, Experiments' Platform broadens the boundaries of the discipline of architecture to include and apply the practices and methods of different disciplines. The programme aims to develop opportunities for a fundamental rethinking of both traditional and unexplored architectural fields. In these processes, mentors support participants in their search for individual research and spatial practices, inviting participants to engage in community processes and discussions, share their experiences and collectively think through questions related to spatial practices and the role of a spatial practitioner.

Skatinant tiek mokslinį tikslumą, tiek meninę įtaigą, „Eksperimentų platformoje“ praplečiamos architektūros disciplinos ribos, į šią sritį įtraukiant įvairias kitas disciplinas ir taikant jų praktikas bei metodus. Šios programos tikslas - plėtoti galimybes iš esmės permąstyti tiek tradicines, tiek neištirtas architektūros sritis. Šiuose procesuose mentoriai padeda dalyviams vykdyti savo individualius tyrimus ir erdvines praktikas, o dalyviai savo ruožtu kviečiami įsitraukti į bendruomenės procesus ir diskusijas, dalytis patirtimi bei kolektyviai apmąstyti klausimus, susijusius su erdvinėmis praktikomis ir erdvės srityje veikiančio kūrėjo vaidmeniu.

This second cycle of the Experiments' Platform programme invited 13 participants to delve into three questions—'What do we have?', 'What do we need?' and 'What do we want?'—which open up three interconnecting pathways for the participants' research and the programme itself. The first question, 'What do we have?', was an invitation to look at the present, raise ecological and geopolitical awareness and explore the functional and dysfunctional present. The second question, 'What do we need?', led to actions that can be taken now for a better tomorrow. Finally, the question 'What do we want?' encouraged to explore dreams of speculative futures, personal desires and sometimes self-centredness, moving away from the role of an architect.

Antrojo ciklo „Eksperimentų platformos“ programoje 13 dalyvių buvo pakviesti pasigilinti į tris klausimus - „Ką mes turime?“, „Ko mums reikia?“ ir „Ko mes norime?“, - atveriančius tris tarpusavyje susipynusias minties ir veiksmų trajektorijas, diktuojančias kryptį dalyvių tyrimams ir pačiai programai. Pirmasis klausimas „Ko mums reikia?“ kvietė pažvelgti į dabartį, didinti ekologinį ir geopolitinį sąmoningumą ir patyrinėti funkcinę bei disfunkcinę dabartį. Antrasis klausimas „Ko mums reikia?“ paskatino apsvarstyti veiksmus, kurių galime imtis dabar geresnio rytojaus labui. Galiausiai, klausimas „Ko mes norime?“ paskatino svajones apie spekuliatyvią ateitį, asmeninius troškimus ir kartais egocentriškumą, nutolstant nuo architekto vaidmens.

Participants of Experiments' Platform / „Eksperimentų platformos“ dalyviai

Agnė RUBYTĖ, Evelina AŽUOLAITYTĖ, Oles MAKUKHIN, Erik VOJEVODIN,
Evelina BARTUSEVIČIŪTĖ, Magdalena BELIAVSKA, Emilija RAKUTIENĖ,
Lukas JUSAS, Augustas LAPINSKAS, Kamilė VASILIAUSKAITĖ,
Aistė GAIDILIONYTĖ, Augusta ORLAUSKAITĖ, Ieva JULIJA BAGDONAITĖ.

Mentors of the Experiments' Platform / „Eksperimentų platformos“ mentoriai

DÉNES EMIL GHYCY, LUKÁCS SZEDERKÉNYI,
ERIKA HENRIKSSON, MIODRAG KUČ,
YUAN CHUN LIU, KLÓDIANA MILLONA.

Millonaliu (Klodiana Millona, Yuan Chun Liu)

10 What Do Lichens and Dreams Have to Do with Architecture? Kuo kerpės ir sapnai susiję su architektūra?

In the opening paragraph of the novel *Breasts and Eggs*, Mieko Kawakami writes that ‘if you want to know how poor somebody was growing up, ask them how many windows they had. Don’t ask what was in their fridge or in their closet. The number of windows says it all. It says everything. If they had none, or maybe one or two, that’s all you need to know ^[1]’. In architectural practice and education, we deal in an almost obsessive-compulsive manner with windows, among many other elements that are recognised as fundamental in space-making. We learn how to draw them in different scales on plans, sections and façades, as well as in three-dimensional representations; we detail how they connect to the wall they become a part of, explore different materials for their production, research new technologies to improve their efficiency... All of this is done in the pursuit of offering comfort to the bodies hosted inside buildings, which is the promise of architecture, after all: making comfortable spaces to support life, therefore offering liveability.

¹ Kawakami, Mieko. *Breasts and Eggs*. Picador, 2008.

‘If you want to know how poor somebody was growing up, ask them how many windows they had. Don’t ask what was in their fridge or in their closet. The number of windows says it all. It says everything. If they had none, or maybe one or two, that’s all you need to know’. Kawakami, Mieko. *Breasts and Eggs*. Picador, 2008

Romano „Krūtys ir kiaušiniai“ įžanginėje pastraipoje Mieko Kawakami rašo: „Norėdami sužinoti, kaip skurdžiai kas nors augo, paklauskite, kiek turėjo langų. Neklauskite, kas buvo to žmogaus šaldytuve ar spintoje. Visa pasako langų skaičius. Visa. Jei tas žmogus neturėjo nė vieno, ar tik vieną ar du, tai viskas, ką jums reikia žinoti“ [1]. Architektūros praktikoje ir švietime itin daug kone maniakiško dėmesio skiriama langams – be daugybės kitų elementų, erdvės kūrimo praktikoje laikomų esminiais. Mokomės juos braižyti įvairių mastelių planuose, pjūviuose, fasaduose ir trimačiuose atvaizduose, detaliai aiškinamės, kaip jie jungiasi su siena, kurios dalimi tampa, tyrinėjame įvairias medžiagas, iš kurių jie gaminami, gilinamės į naujas technologijas siekdami padidinti jų efektyvumą... Visa tai daroma siekiant suteikti patogumo pastatuose buvojantiems žmonėms, nes toks, galop, juk ir yra architektūros pažadas – kurti patogias erdves, užtikrinančias visapusiškai gyvenimui palankias sąlygas.

The reading of windows that Kawakami engages us with is very rarely, if ever, present in the exhausting process to make the perfect window for the perfect building, which occupies a large part of the architecture school curriculum. Some of these most perfect windows are estate agents' (window) displays—the epitome par excellence of a view made private—that simultaneously construct a view while getting 'things' out of that view. Out of the view of whom though? In the quest for the improvement of spatial elements and their efficiency, there is a question that does not seem to get articulated: Who has the right to have windows in the first place? Who gets to have their bodies receive comfort within the perfect walls we are designing for the perfect buildings? Who gets to live in them?

M. Kawakami siūlomas langų skaitymo būdas labai retai – jei išvis kada nors – pasitelkiamas varginančiame tobulo lango tobulam pastatui kūrimo procese, užimančiame didžiąją dalį architektūros mokyklų edukacinių programų. Kai kurie iš šių tobuliausių langų yra nekilnojamojo turto agentų (langų) vitrinos – tikras „vaizdo pavertimo privačiu“ įsikūnijimas, – vienu metu ir konstruojančios vaizdą, ir pašalinančios iš to vaizdo „nereikalingus dalykus“. Tačiau iš kieno vaizdo? Siekiant tobulinti erdvinius elementus ir didinti jų našumą, esama vieno, regis, nepakankamai apsvarstomo klausimo: kas apskritai turi teisę turėti langus? Kam tenka galimybė mėgautis komfortu tarp tų tobulų sienų, mūsų projektuojamų tobuliems pastatams? Kas turi teisę juose gyventi?

REAL STATE, installation at Atletika Gallery

„REAL STATE“, instaliacija galerijoje „Atletika“, parengta kaip „SODAS 2123“ vykusio simpoziumo „Erdvės politika“ dalis. „Millonaliu“ nuotrauka, Vilnius

„Erdvės politika“ dalis. „Millonaliu“ nuotrauka, Vilnius

It is only recently, we believe (or at least we feel), that we have started experiencing a more open shift in thinking about architecture that links the practice to more situated social, political and economic threads. Increasing attempts are being made to bring the discipline to account for its complicity in maintaining the status quo of the built environment today. Within this shift, we notice a quest for what Donna Haraway would call 'situated knowledge' [2]. This refers to a kind of knowledge that demands the rejection of a form of the 'the god trick' that frames architects as being on a pedestal, dictating solutions and what counts as absolute knowledge for the subject that they are distancing themselves from for the sake of objectivity and professionalism. Contrary to this, situated knowledge asks for a positioning that considers the power relations at play in the processes of knowledge production.

Panašu (ar bent toks jausmas), kad tik pastaruoju metu pradėjome judėti atviresnio mąstymo apie architektūrą link, kai ši praktika susiejama su labiau lokalizuotomis socialinėmis, politinėmis ir ekonominėmis gijomis. Dedama vis daugiau pastangų, kad ši disciplina prisiimtų atsakomybę už savo bendrininkavimą palaikant šiandieninės žmogaus statomos aplinkos „status quo“. Šiame pokytyje galima išvelgti siekį to, ką Donna Haraway pavadintų „situaciniu žinojimu“ [2] – žinojimo, reikalaujančio atsisakyti tam tikros „dievo apgaulės“ formos, pagal kurią architektai, „iškeliami ant pjedestalo“, diktuoja sprendimus ir nurodo, kas subjekto, nuo kurio jie patys mėgina atsiriboti objektyvumo ir profesionalumo vardan, laikoma absoliučiu žinojimu. Priešingai pastarajam, situacinis žinojimas reikalauja pozicionavimo, atsižvelgiančio į žinių kūrimo procesuose besivystančius galios santykius.

Returning to the anecdote of the window, which also fundamentally frames vision, we want to echo Haraway's questions of 'How to see? Where to see from? What limits to vision? What to see for? Whom to see with? Who gets to have more than one point of view? Who gets blinded? Who wears blinders? Who interprets the visual field? What other sensory powers do we wish to cultivate besides vision?' [3].

Grijtant prie citatos apie langus – iš esmės taip pat įrėminančius matymą, – pravartu apsvarstyti ir D. Haraway klausimus: „Kaip matyti? Iš kur matyti? Kokios yra matymo ribos? Dėl ko matyti? Su kuo matyti? Kas gali turėti daugiau nei vieną žiūros tašką? Kas apakinamas? Kas žiūri pro pirštus? Kas interpretuoja regos lauką? Kokias dar juslines galias, be regėjimo, norime ugdytis?“ [3].

So, what do lichens and dreams have to do with architecture? Both of these non-human entities became subjects in thinking with space during the unfolding months of the Experiments' Platform. It is said that the concept of symbiosis—mutually beneficial interspecies living—was coined deliberately for lichen, which is a complex life form resulting from the symbiotic partnership of two separate organisms, a fungus and an algae. Obtaining their nutrients mostly from air, they are very sensitive to its toxins and, as bioindicators, they respond clearly to changes in the environment. Human-made activity and the production of toxicity in the environment are directly interrelated, so the presence and thriving of lichen is only made visible when both cease to be dominant. This specific entanglement became the starting point of XANTHO's—a collective consisting of Lukas Jusas, Augustas Lapinskas and Emilija Rakutienė—exploration of 'abandoned' buildings in the city of Vilnius, creating a community of caretakers around lichens that were placed in these carefully mapped buildings [4]. Lichens became a way to see from and with, triggering discussions and questions on why these buildings are left empty and if they have really been abandoned, furthering thinking of emptiness as a method of clearance so that real estate interests can fill it in, as well as considering the myriad of ways in which emptiness clears the way for gentrification.

Taigi, kuo kerpės ir sapnai susiję su architektūra? Abi šios nežmogiškos esybės tapo mąstymo drauge su erdve subjektais „Eksperimentų platformos“ vystymosi mėnesiais. Sakoma, kad simbiozės – abipusiai naudingo tarprūšinio sugyvenimo – sąvoka buvo sugalvota specialiai kerpėms – sudėtingai gyvybės formai, atsiradusiai dėl dviejų atskirų organizmų – grybų ir dumblių – simbiozės. Daugiausia maisto medžiagų gaudamos iš oro, kerpės labai jautrios jame esantiems toksinams ir, kaip bioindikatoriai, imliai reaguoja į aplinkos pokyčius. Žmogaus veikla ir toksiškų medžiagų radimasis aplinkoje yra tiesiogiai susiję, todėl kerpių gyvavimas išryškėja tik abiem šiems veiksniams liovusis dominavus. Ši ypatinga sampyna tapo XANTHO – kolektyvo, sudaryto iš Luko Juso, Augusto Lapinsko ir Emilijos Rakutienės – projekto atspirties tašku, paskatinusiu patyrinėti „apleistus“ Vilniaus pastatus, sudaryti jų kruopštų žemėlapi ir sukurti juose gyvenančiomis kerpėmis besirūpinančių žmonių bendruomenę [4]. Kerpės tapo būdu pažvelgti iš jų perspektyvos ir kartu su jomis, sužadino diskusijas ir klausimus, kodėl šie pastatai buvo palikti tušti ir ar jie iš tiesų buvo apleisti, paskatino pamąstyti apie tuštumą kaip apie išvalymo priemonę, pagal kurią ta tuštuma užpildoma nekilnojamojo turto interesais, ir apsvarstyti daugybę įvairių būdų, kuriais tuštuma atveria kelią gentrifkacijai.

XANTHO's night inspection tour of the lichens they grew on various locations within abandoned buildings in Vilnius. Photo by Miltonai, 4 November 2022

„XANTHO“ naktinė apžvalginė ekskursija, kurios metu apžiūrėtos įvairiose apleistų Vilniaus pastatų vietose augančios kerpės. „Miltonai“ nuotrauka, 2022 m. Lapkričio 4 d.

2 Haraway, Donna. Situated Knowledges: The Science Question in Feminism and the Privilege of Partial Perspective. *Feminist Studies*, Vol. 14, No. 3. (Autumn, 1988), pp. 575-599

2 Haraway, Donna. „Situated Knowledges: The Science Question in Feminism and the Privilege of Partial Perspective“. *„Feminist Studies“*, t. 14, Nr. 3 (1988 m. rudenį), p. 575-599.

3 Ibid.

3 Ten pat.

4 XANTHO: Space Nursing is a project developed by the collective XANTHO as part of Experiments' Platform. <https://exp.archfondas.lt/en/experiment/xantho/>

4 „XANTHO: Erdvių rūpyba“ – kolektyvo XANTHO projektas, parengtas kaip „Eksperimentų platformos“ dalis. Nuoroda: <https://exp.archfondas.lt/en/experiment/xantho/>.

XANTHO's night
inspection tour of the lichens
they grew on various locations within abandoned
buildings in Vilnius, Photo by Millonaliu, 4 November 2022

XANTHO
naktinė apžvalginė
ekskursija, kurios metu apžiūrėtos
įvairiose apleistų Vilniaus pastatų vietose
augančios kerpės.
„Millonaliu“ nuotrauka,
2022 m. lapkričio 4 d.

„Miesto sapnuotojų bažnyčia“, sapnų užsirašymo sesija ryte po nakvynės renginio kultūros komplekse „SODAS 2123“, Vilnius. Photo by Magdalena Beliavska, 2022 m.

On the other hand, with her project The Church of Urban Dreamers, Magdalena Beliavska asserted dreams and dreaming as an act of space-making [5]. She gathered a community of dreamers, where sleeping communally opened up questions of intimacy, safety and the boundaries between the public and the private. Reclaiming dreaming as imagining other ways of worlding in which reality is assembled on one's own terms allows us to think through our cities differently. Both projects moved away from thinking of perfect outcomes and instead engaged in making space for questions and experiments, producing spatial knowledge that is situated and entangled.

Kita vertus, Magdalena Beliavska savo projekte „Miesto sapnuotojų bažnyčia“ teigė, kad sapnai ir svajojimas yra erdvės kūrimo aktas [5]. Ji subūrė sapnuotojų bendruomenę, kurioje kolektyvinis miegojimas atvėrė intymumo, saugumo ir ribų tarp to, kas vieša ir to, kas asmeniška klausimus. Susigražinę sapnavimą kaip kitokių pasaulio kūrimo būdų įsivaizdavimą, kai tikrovė dėliojama pagal savas sąlygas, galime kitaip permastyti savo miestus. Abiejuose projektuose atsisakyti galvoti apie galimus tobulus rezultatus ir vietoj to imtasi kurti erdvę klausimams bei eksperimentams, steigiant erdvines lokalizuotas ir persipynusias žinias.

Experiments' Platform is a window. Perhaps it's not perfect but maybe it should not be. It opens up on a rigid wall of a curriculum that has been way too preoccupied with the amount, thickness and height of walls that enclose and exclude, instead of seeing with and for both sides of the spaces they permanently fix.

„Eksperimentų platforma“ taip pat yra langas. Galbūt jis nėra tobulas, bet gal jis toks ir neturėtų būti. Jis veriasi sustabarėjusioje mokymo programos sienoje – programos, kurioje gerokai per daug dėmesio skirta aptveriančių ir atmetančių sienų kiekiui, storiui bei aukščiui, užuot mačius drauge su abiem šių sienų amžiams nustatomų erdvių pusėmis ir dėl jų.

5 The Church of Urban Dreamers is a project developed by Magdalena Beliavska as part of Experiments' Platform. <https://exp.archfondas.lt/en/experiment/the-church-of-urban-dreamers/>

5 „Miesto sapnuotojų bažnyčia“ – Magdalenos Beliauskos projektas, parengtas kaip „Eksperimentų platformos“ dalis. Nuoroda: <https://exp.archfondas.lt/en/experiment/the-church-of-urban-dreamers/>

Magdalena Belavská

Mentors Millonaliu (Klodiana Millona, Yuan Chun Liu)
Mentoriai

The Church of Urban Dreamers

Miesto sapnuotojų bažnyčia

I strongly believe in the existence of alternate worlds. The gates to them open as soon as our sleepy brain cells connect to the collective megamind: a giant dreaming machine powered by the subconscious of millions.

Esu giliai įsitikinusi, kad egzistuoja alternatyvūs pasauliai. Į juos vedantys vartai atsiveria, kai tik mūsų miegančios smegenų ląstelės prisijungia prie kolektyvinio megaproto – milžiniškos sapnų mašinos, varomos milijonų žmonių pasąmonės.

Experimentation with
the first plane of collective
dreaming practices-space. The Sleepover. Photo
by Magdalena Belavská, 2022

Ekspertas su pirmąja
kolektyvinio sapnavimo praktikų plotme
- erdve „Nakvynė“. Magdalenos Belavskos
nuotrauka, 2022 m.

What if I told you that there is a chance we all dream of the same places? We see them differently yet we all connect to the same server (one of many) and build our game-like alternate world. What if we could investigate, explore, describe and digitise it? What if we could create a digital city, a collection of dreamy urban patterns, bits and pieces which, at the end of the 'night', concludes nicely into a scheme, map or model?

18

Kas, jei pasakyčiau, kad yra tikimybė, jog visi sapnuojame tas pačias vietas? Nors jas regime skirtingai, visi prisijungiame prie to paties serverio (vieno iš daugybės) ir kuriame savo alternatyvų, į žaidimą panašų pasaulį. O kas, jei galėtume šį pasaulį ištirti, aprašyti ir suskaitmeninti? Kas, jei galėtume sukurti skaitmeninį miestą, sapniškų miesto struktūrų, fragmentų ir dalelių rinkinį, „nakties“ pabaigoje dailiai susijungiantį į schemą, žemėlapi ar modelį?

Collectivity is particularly important here. The sharing of a dream with a community acquires a ritualistic aftertaste—the nocturnal world of one person merges with the nocturnal worlds of the whole tribe into a palimpsestic narrative that guides decision-making and daily life. When thinking about the practice of collective dreaming, I considered the achievement of a certain synchronisation as an aspiration: joining the environment of a colleague’s dream, generating common symbols or events, cultivating an alternative reality... However, the dream defended itself against my attempt to turn it into a metaverse phenomenon and forced me to question: why should we turn dreaming into a collective practice, how can we prevent dreams from dissolving in wakefulness and who is invited into the cult?

19

Šioje koncepcijoje ypač svarbus kolektyviškumas. Dalijimasis sapnu su bendruomene įgauna ritualinį poskonį - vieno asmens naktinis pasaulis susilieja su visos genties naktiniais pasauliais į palimpsestinį naratyvą, kuriuo vadovaujamės priimdami sprendimus ir naviguodami kasdieniame gyvenime. Mąstydamą apie kolektyvinio sapnavimo praktiką svarsčiau apie tam tikros sinchronizacijos poreikį - galimybę įsiliesti į kolegos sapno aplinką, generuoti bendrus simbolius ar įvykius, kurpti alternatyvią tikrovę.. Tačiau sapnas priešinosi bandomas paversti metaverso reiškiniu ir privertė mane susimąstyti: kodėl turėtume paversti sapnavimą kolektyvine praktika, kaip galėtume pasirūpinti, kad sapnai neišgaruotų pabudus, ir kas kviečiamas į šį kultą?

Why dream collectively?

The main goal is to return the dream to its rightful place in the public subconscious and remove the veil of privacy from what used to be considered the defining aspect of human destiny. That lies at the core of oneirocriticism, the surgically precise art of dream interpretation, which was studied, methodologically developed and perfected by, among others, the ancient Greeks. Artemidorus, the most famous oneirocritic, considered dream interpretation a necessary tool for an ordinary person to navigate through life, helping them make the right decisions and prepare for the future, in both its' good and tragic aspects. Whether the work of Artemidorus is relevant for a modern person is questionable but it is certainly interesting in what positions the dreamer and the events and symbols generated by them are placed.

Kodėl turėtume kolektyviai sapnuoti?

Esminis tikslas - sugražinti sapnui jo deramą vietą visuomenės pasamonėje ir nuimti privatumo šydą nuo to, kas anksčiau laikyta lemiamu žmogaus likimo aspektu. Tai slypi pačioje oneirokritikos - chirurgiškai tikslaus sapnų aiškinimo meno, tyrinėto, metodologiškai plėtoto ir tobulinto, be kita ko, senovės graikų šerdyje. Žymiausias oneirokritikas Artemidoras sapnų aiškinimą laikė būtinu įrankiu paprastam žmogui orientuojantis gyvenime, priimant teisingus sprendimus ir ruošiantis ateičiai - tiek geriems, tiek tragiškiems jos aspektams. Artemidoro darbų aktualumas šiuolaikiniam žmogui kiek ginčytinas, tačiau neabejotinai įdomu, kaip ir kur pozicionuojamas sapnuojantysis ir jo ar jos generuojami įvykiai bei simboliai.

Exploration of real and unreal worlds through the collective unconscious: dream-telling session about deceased relatives. Photo by Magdalena Beljavska, 2022

How to remember dreams?

We can begin by turning the sharing of dreams into a habit, normalising dream-telling sessions with a relative, friend, stranger or community of dreamers and in doing so, establishing a publicly accessible dream library and practice of collective dreaming, making sure to include one (or several) of the following four variables: space, imagination, body and/or subconscious to investigate their effects on sleep and the experience of dreaming.

Kaip atsiminti sapnus?

Dalijimasi sapnais paverčiant įpročiu: sapnų pasakojimą giminičiui, draugui, nepažįstamajam ar sapnuojančiųjų bendruomenei paverčiant įprasta praktika; sukuriant viešai prieinamą sapnų biblioteką ir praktikuojant kolektyvinį sapnavimą ir į šį procesą įtraukiant vieną (ar kelis) iš keturių kintamųjų - erdvę, vaizduotę, kūną ir/ar pasąmonę, siekiant iširti jų poveikį miego bei sapnų patirčiai.

Realiu ir nerealiu pasauliu tyrinėjimas per kolektyvinę pasąmonę: sapnų apie mirusius artimuosius pasakojimo seansas. Magdalenos Beliauskos nuotrauka, 2022 m.

Who should join the dream-sharing collective?

The one who dreams (everyone dreams but not everyone can remember). The project seeks to bring together a cult of dreamers whose members would be determined to connect their body and subconscious to a common research organism, experimenting in the conditions of a tangible reality for the sake of an intangible one. However, the main goal of The Church of Urban Dreamers is to imprint a place for dreams in the agendas of civilised and capitalised individuals, convincing even those who claim not to dream to spend a few minutes in the morning celebrating their dreams.

Kas turėtų prisijungti prie sapnų dalijimosi kolektyvo?

Sapnuojantysis (sapnuoja visi, bet ne visi geba sapnus prisiminti). Šiuo projektu siekiama suburti svajotojų kultą, kurio nariai būtų pasiryžę sujungti savo kūną ir sąmonę į bendrą tiriamąjį organizmą ir eksperimentuoti apčiuopiamos tikrovės sąlygomis neapčiuopiamos tikrovės vardan. Tačiau pagrindinis miesto sapnuotojų bažnyčios tikslas - įspausti sapnams vietą civilizuotų ir kapitalizuotų žmonių darbotvarkėse, įtikinant net ir tvirtinančius, kad suvis nesapnuoja, skirti kelias minutes ryte atšvęsti savo sapnus.

The practices developed through experimentation have been turned into scenarios that are short and adaptive, i.e. able to be recreated on various terms. It is advised to treat all the listed elements of practices and rituals as variables, experiment with the conditions and document the experience. A basic questionnaire has been prepared to evaluate each ritual: it is advisable to expand or condense it for individual cases, modify the questions and act as flexibly as possible.

Ekspertuojant vykdytos praktikos virto trumpais universaliais scenarijais, atkurtais įvairiomis aplinkybėmis. Patariama visus išvardytus praktikų ir ritualų elementus traktuoti kaip kintamuosius, eksperimentuoti sąlygomis ir dokumentuoti savo patirtį. Kiekvienam ritualui įvertinti parengtas gaires teikiantis klausimynas - jį patartina išplėsti arba sutrumpinti atsižvelgiant į konkrečius atvejus, keisti klausimus ir elgtis kuo lanksčiau.

evaluation of the effectiveness of the ritual	1	2	3	4	5
<i>a natural ability to remember dreams</i>	☐	☐	☐	☐	☐
<i>the influence of ritual on dream memorability</i>	☐	☐	☐	☐	☐
<i>the influence of ritual on dream vividness</i>	☐	☐	☐	☐	☐
<i>the revelation of the ritual's central theme in a dream</i>	☐	☐	☐	☐	☐
<i>the vividness of a dream</i>	☐	☐	☐	☐	☐
<i>the fragmentary nature of the dream</i>	☐	☐	☐	☐	☐
<i>the realism of the dream</i>	☐	☐	☐	☐	☐
<i>the ecstasy in a dream</i>	☐	☐	☐	☐	☐
<i>dream logic, regularity of events</i>	☐	☐	☐	☐	☐
<i>the detail of the dream environment</i>	☐	☐	☐	☐	☐
<i>recognizability of the dream environment</i>	☐	☐	☐	☐	☐
<i>amount of characters met</i>	☐	☐	☐	☐	☐
<i>quality/brightness of the characters met</i>	☐	☐	☐	☐	☐
<i>the abundance of colors in the dream</i>	☐	☐	☐	☐	☐
<i>did the dream have a climax?</i>		yes	☐	no	☐
<i>was the dream static?</i>		yes	☐	no	☐
<i>have you met your fellow dreamers?</i>		yes	☐	no	☐

Lukas Jusas

Emilija Rakutiene

Augustas Lapinskas

Mentors
Mentoriai

Millonaliu (Klodiana Millona,
Yuen Chun Liu)

XANTHO: Space Nursing

XANTHO: Erdvių rūpyba

24

‘Isn’t it contradictory to have a relationship with an ‘abandoned space?’ – R.M.
‘How could spontaneous nature still qualify as a ‘waste-space?’ – A.A.
‘What does all this [critical urbanism] have to do with lichen?’ – J.B [1].

These are a few questions that we recorded during our Xantho: Space Nursing workshops held in Vilnius and Tallinn in 2022 while participating in Experiments’ Platform. Space Nursing is a communal practice based on artistic collaboration between humans and a symbiotic other-than-human agent-lichen. In the context of this project, lichen acts as a representative of ecosystems of a spontaneous urban nature found in various abandoned or semi-abandoned spaces around the city. Our goal is to encourage urban communities to develop proactive relationships with these misrepresented ecosystems, commonly labelled as ‘wastelands’ or ‘waste-spaces’.

Ar nėra prieštaringa turėti santykį su „apleista erdve“? –R.M.
Kaip savaime auganti gamta vis dar gali būti laikoma „dykviete“? – A.A.
Kuo visa tai [kritinis urbanizmas] susiję su kerpėmis? – J.B [1].

Tai – keli iš klausimų, užfiksuotų per mūsų „Xantho: Erdvių rūpyba“ dirbtuves, vykusias Vilniuje ir Taline 2022 m. dalyvaujant „Eksperimentų platformoje“. „Erdvių rūpyba“ – tai bendruomeninė praktika, grįsta meniniu bendradarbiavimu tarp žmonių ir simbiotinio kito nei žmogus agento – kerpį. Šio projekto kontekste kerpės veikia kaip savaime augančios miesto gamtos ekosistemų, aptinkamų įvairiose apleistose ir pusiau apleistose miesto erdvėse, atstovės. Mūsų tikslas – paskatinti miesto bendruomenes kurti aktyvius santykius su šiomis netinkamai reprezentuojamomis ekosistemomis, paprastai vadinamomis „tyrlaukais“ arba „dykvietėmis“.

1 Excerpts from Space Nursing workshop participants’ reflections, May–November 2022

1 Ištraukos iš „Erdvių rūpybos“ dirbtuvių dalyvių apmąstymų, 2022 m. gegužės–lapkričio mėn.

The photograph captures the interior of a severely damaged wooden structure, likely a greenhouse or winter port. The roof is composed of a wooden frame supporting a translucent, mesh-like material that has become heavily discolored and stained. Sunlight filters through the mesh, creating a pattern of light and shadow. The floor is a chaotic jumble of debris, including splintered wooden planks, beams, and fragments of red-brown material. Several green plants are growing from the debris, their stems reaching upwards. The overall atmosphere is one of decay and abandonment.

An abandoned site
near Žirmūnai Winter Port.
Photo by Augustas Lapinskas, Vilnius, 2022

Apleista vieta netoli
Žirmūnų žiemos uosto.
Augusto Lapinsko nuotrauka, Vilnius, 2022 m.

Waste-space is a characteristic feature of urban landscapes, reportedly providing unique habitats and facilitating greater biodiversity than most parks and other municipality-administered green spaces (Burton, 1983; Vaquin, 2006).^[2-3] In addition, these spaces tend to hold significant historical and cultural presence, providing unique ethical, aesthetic and phenomenological values (Gandy, 2011)^[4].

Dykvietės - miestų kraštovaizdžiui būdingos erdvės, kaip įrodyta, teikiančios unikalias buveines įvairioms rūšims tarpti ir susidarantios sąlygas didesnei biologinei įvairovei nei dauguma parkų ir miestų savivaldų administruojamų žaliųjų erdvių (Burton, 1983; Vaquin, 2006)^[2-3]. Be to, dykvietės paprastai pasižymi reikšmingu istoriniu ir kultūriniu krūviu, taigi ir unikalios etine, estetinė bei fenomenologine verte (Gandy, 2011)^[4].

One such place that we explored was Kalnų Parkas Stadium in Vilnius. The stadium—an impressive concrete structure embedded in the steep landscape—was heavily populated by moss, algae and lichen, and thus inspired us to create interventions in collaboration with this unique organism. In 2020, our group of mixed backgrounds and interests started exploring the idea of marking abandoned spaces that are dear to us with simple symbolic interventions we call lichen nurseries. While we researched the methodology and gathered funds, some of our previously selected locations (Kalnų Parkas Stadium, Jono Meko Skersvėjis) underwent rapid redevelopment, followed by political scandals and conflicts with the local community.

Viena iš tokių mūsų projekte tyrinėtų vietų buvo Kalnų parko stadionas Vilniuje. Šiame įspūdingame betoniniame statinyje, įsiterpusiame stačiame miesto kraštovaizdyje, gausiai tarpo samanų, dumblių ir kerpės. Būtent pastarųjų gausa įkvėpė mus sukurti intervencijų į šį stadioną bendradarbiaujant su šiuo unikaliu organizmu. Tad 2020 m. mūsų mišrios patirties ir skirtingų interesų sričių tyrėjų grupė ėmė vystyti idėją mums brangias apleistas erdves pažymėti paprastomis simbolinėmis intervencijomis, mūsų vadinamomis „kerpių darželiais“. Ieškant tinkamų metodikų ir renkant lėšas, kai kurios iš mūsų anksčiau pasirinktų vietų (Kalnų parko stadionas, Jono Meko skersvėjis) buvo sparčiai pertvarkytos, o dėl to sekė daug politinių skandalo ir konfliktų su vietos bendruomene.

„Erdvių rūpybos“ ritualai. Augusto Lapinsko nuotrauka, Vilnius, 2022 m.
Space Nursing rituals. Photo by Augustas Lapinskas, Vilnius, 2022

2 R. M. Burton, Flora of the London Area. Publisher: London Natural History Society, 1983

2 R. M. Burton, „Flora of the London Area“. Išleido: „London Natural History Society“, 1983

3 J. B. Vaquin, Atlas de la Nature de Paris. Publisher: Le Passage, 2006

3 J. B. Vaquin, „Atlas de la Nature de Paris“. Išleido: „Le Passage“, 2006

4 M. Gandy, „Urban Constellations“, p. 150. Išleido: JOVIS Verlag, 2011

4 M. Gandy, „Urban Constellations“, p. 150. Išleido: JOVIS Verlag, 2011

Common sunburst lichen (*Xanthoria parietina*).

Stenīgā geltonkerpē (*Xanthoria parietina*). Photo by Lukas Jusas, Tallinn, 2022.
Luko Juso nuotrauka, Talinas, 2022 m.

Workshop participants searching for abandoned sites. Photo by Lukas Jusas, Tallinn, 2022.
Luko Juso nuotrauka, Talinas, 2022 m.

Dirbtuvai ieško apleistų vietų.
Luko Juso nuotrauka, Talinas, 2022 m.

Trumpet lichen (*Cladonia fimbriata*) in an abandoned tennis court. Photo by Lukas Jusas, Vilnius, 2022.
Skutuotoji šiurė. (*Cladonia fimbriata*) apleistame teniso kortė. Luko Juso nuotrauka, Vilnius, 2022 m.

Workshop participants
searching for abandoned sites.
Photo by Lukas Jusas, Tallinn, 2022

Dirbtuviu dalyviai ieško
apleistu vietu. Luko Juso
nuotrauka, Talinas, 2022 m.

Most of those conflicts arose not because of the change itself but due to the way it was implemented—hastily and with disregard for the context. This observation inspired us to take a step back and reassess the semiotics and ecologies that encompass the idea of a waste-space. Enrolling in the Experiments' Platform programme provided us with such an opportunity. During the programme and Space Nursing workshops, the image of lichen as an actor of spontaneous urban nature started accumulating a network of meanings and symbolic dimensions. These were often juxtaposing the lichens' symbiotic lifestyle with hasty and hectic urban development:

Mutualistic symbiosis \neq Poor community involvement ^[5]

Sensitivity to habitats \neq Low coherence with place ^[6]

Slow and steady growth \neq Sudden development ^[7]

Tačiau daugumą šių konfliktų lėmė ne pačios permainos, o tai, kaip jos buvo įgyvendintos – paskubomis ir neatsižvelgiant į konkretų kontekstą. Šis suvokimas paskatino mus žengti žingsnį atgal ir iš naujo įvertinti semiotiką bei ekologiją, apimančias dykvietės sampratą. Tokią galimybę suteikė sprendimas dalyvauti „Eksperimentų platformos“ programoje. Šios programos ir „Erdvių rūpybos“ dirbtuvių metu kerpių kaip savaime augančios miesto gamtos dalyvių vaizdinys pamažu ėmė įgyti daugybę reikšmių ir simbolinių dimensijų. Išvelgę šį tankų reikšmių tinklą ėmėme pastebėti ir kerpių simbiotinio gyvenimo būdo sankirtas su skubota ir neapdairia miesto plėtra:

Abipusė simbiozė \neq Menkas bendruomenės įsitraukimas ^[5]

Jautrumas buveinėms \neq Silpna darna su vieta ^[6]

Lėtas ir tolygus augimas \neq Staigi plėtra ^[7]

30

Images of waste and abandonment become widely subsumed within utilitarian discourses on (land/space/building) conversion and redesign, portraying redevelopment as a process that finds its value in eliminating waste-space. Opposing this tendency, we believe that urban wasteland encompasses a multiplicity of meanings and ecologies. Therefore, it should not be discarded as a void or unproductive space, holding its significance solely in the potential for redevelopment, but instead, it should be recognised as a complex ecosystem, existing in a network of mutualistic relationships with its urban environment.

Šiais laikais dykynių ir apleistų vietų vaizdiniai plačiai įtraukiami į utilitaristinius diskursus apie (žemės/erdvės/pastatų) konversiją ir pertvarkymą, pastarąjį vertinant kaip procesą, kurio vertė glūdi dykviečių šalinime. Nepritardami šiai tendencijai, manome, kad miestų tyrlaukiai apima gausybę reikšmių ir ekologijų. Todėl, užuot atmetus jas kaip niekines ar neproduktyvias erdves, reikšmingas tik pertvarkymo galimybių kontekste, dykvietės turėtų būti pripažintos kaip sudėtingos ekosistemos, gyvuojančios savitarpio santykių su jas supančio miesto aplinka tinkle.

5 Lichen is a symbiotic organism, a tiny ecosystem composed of fungus, green algae and/or a cyanobacterium. This means that several fundamentally different organisms come together to share their space, nutrients and even bodies, thus creating a mutualistic being.

5 Kerpės – simbiotinis organizmas, mažytė ekosistema, sudaryta iš grybų ir žaliųjų dumblių bei (arba) melsvabakterės. Kitaip tariant, kerpės randasi keliems esmiškai skirtingiems organizmams susijungus ir dalijantis savo erdve, maisto medžiagomis ir net kūnais, taip sukuriant mutualistinę būtybę.

6 Lichen absorbs water and nutrients from the air with the surface of its whole body, which means that it exists in extremely intimate contact with the environment. This quality makes lichen an excellent bioindicator, informing us of the ecological states of our shared habitats.

6 Kerpės viso savo kūno paviršiumi iš oro sugeria vandenį ir maistingąsias medžiagas; tai reiškia, kad jos egzistuoja nuolatiniame itin glaudžiame kontakte su aplinka. Dėl šios savybės kerpės yra puikus bioindikatorius, teikiantis mums žinių apie mūsų bendrą buveinių ekologinę būklę.

7 Lichen's growth rate is very slow (some of the species grow less than 1mm per year). Therefore, overseeing a lichen nursery is a long process that has the capacity to gather a community based on shared interest and effort.

7 Kerpės auga itin lėtai (kai kurios rūšys užauga mažiau nei 1 mm per metus), todėl jų darželio priežiūra – ilgas procesas, padedantis suburti bendrais interesais ir pastangomis grįstą bendruomenę.

Workshop participants searching for abandoned sites. Photo by Lukas Jusas, Tallinn, 2022

Dirbtuvių dalyviai ieško apleistų vietų. Luko Juso nuotrauka, Talinas, 2022 m.

Through our community-based Space Nursing practice, we strive for a more nuanced discourse regarding the redevelopment of abandoned space, opposing oversimplification and stigmatisation. Space Nursing encompasses both creating lichen nurseries and collectively taking care of them, observing their natural growth and thus developing personal relationships with waste-space, nurturing a sense of care that hopefully results in stronger community involvement in redevelopment and space-making processes

Vykdydami bendruomeninės „Erdvių rūpybos“ praktiką siekiame, kad apleistų erdvių pertvarkymo diskursas taptų įvairiapusiškesnis ir jautresnis jų kontekstams, sykiu priešinantis pernelyg dideliame supaprastinimui ir stigmatizavimui. „Erdvių rūpyba“ apima tiek kerpių darželių steigimą, tiek kolektyvinę jų priežiūrą, stebint natūralų šių organizmų augimą ir taip kuriant asmeninius santykius su dykvietėmis bei puoselėjant rūpesčio jausmą, kuris, tikime, paskatins bendruomenę aktyviau įsitraukti į pertvarkymo ir erdvės kūrimo procesus.

Erika Henriksson

32

Dancing with Strength and Despair on Unknown Paths

Šokant su stiprybe ir neviltimi
nepažįstamuose keliuose

When it comes to alternative education, exploring and enhancing multiplicity in terms of methods, perspectives and outcomes is essential. Another crucial element is to create a space where practitioners' subjective experiences of being in this world can influence the way that a specific field is approached and through this, redefined. Over the summer and autumn of 2022, I've had the joy of being a part of Experiments' Platform, in the role of a mentor.

Kalbant apie alternatyvųjį švietimą, itin svarbu tyrinėti ir stiprinti metodus, perspektyvų bei rezultatų įvairovę. Kitas esminis elementas – kurti erdvę, kurioje subjektyvios praktikuojančių specialistų buvimo šiame pasaulyje patirtys galėtų daryti įtaką požiūriui į tam tikrą sritį, o per tai suteiktų ir galimybę iš naujo ją apibrėžti. 2022 m. vasarą ir rudenį man teko džiugi galimybė kaip mentorei dalyvauti „Eksperimentų platformoje“.

During these five months, I followed three projects carried out by young practitioners who all decided to set out on a path towards what they don't know, exploring new methods, materials and approaches of a spatial project, outside the safe realm of the studio space. It has been a great pleasure to be out with them on these unknown paths that have continuously brought light to the great power of exploration and experimentation.

Per tuos penkis mėnesius stebėjau tris projektus, vykdomus jaunu praktikuojančių kūrėjų, visų nusprendusių leistis į kelią nežinomų tolių link tyrinėjant naujus erdvinio projekto metodus, medžiagas ir požiūrius už saugios studijos erdvės ribų. Su dideliu malonumu kartu su jais leidausi šiais nežinomais keliais, nuolat atskleidusius didžiulę tyrinėjimo bei eksperimentavimo galią.

Together with Evelina Bartusevičiūtė and co-mentor Miodrag Kuč, I went on a journey directed by Evelina's project Avoidless Architecture, which circulates around themes of mental health and the politics of spatial approaches towards that topic. In her process, she developed artistic methods for working inside the rooms of the Republican Vilnius Psychiatric Hospital, arranging community-building workshops—one for collective singing and another for playing with ink.

Drauge su Evelina Bartusevičiūte ir kitu mentoriumi Miodragu Kuču leidomės į kelionę, kurios kryptis lėmė Evelinos projektas „Avoidless Architecture“ (angl. „Neišvengiama architektūra“), nagrinėjantis psichinės sveikatos temas ir erdvinio požiūrio į šią sritį politiką. Šio proceso metu ji sukūrė meninius metodus darbui Respublikinės Vilniaus psichiatrijos ligoninės patalpose, organizuodama bendruomenę buriančias dirbtuves - vienas, skirtas kolektyviniam dainavimui, ir kitas - liejimui tušu.

Through the project Offgrid City, Agnė RUBYTĖ immersed herself in following different off-the-beaten-track paths in the city of Vilnius. I had the chance to follow her playful and creative way of engaging with and learning from her surroundings. But this situated artistic research process was also about exploring how learning from such an engagement can be mediated and communicated in different formats. Her exploration resulted in a multimodal spatial installation that includes a video work, booklet and interactive piece named Urban Zen Garden.

Įgyvendindama projektą „Offgrid City“ (angl. „Ofgridinis miestas“), Agnė RUBYTĖ leidosi tyrinėti įvairius į labiau izoliuotas Vilniaus miesto vietas vedančius kelius ir klystkelius. Man teko galimybė sekti jos žaismingą ir kūrybišką būdą įsitraukti į savo aplinką bei iš šios mokytis. Tačiau šis įvietintas meninio tyrimo procesas taip pat leido panagrinėti, kaip mokymasis iš tokio įsitraukimo gali būti komunikuojamas ir perteikiamas įvairiais formatais. Agnės tyrimo rezultatu tapo multimodali erdvinė instaliacija, apimanti videokūrinių, knygelę ir interaktyvų kūrinių, pavadintą „Urban Zen Garden“ (angl. „Miesto zen sodas“).

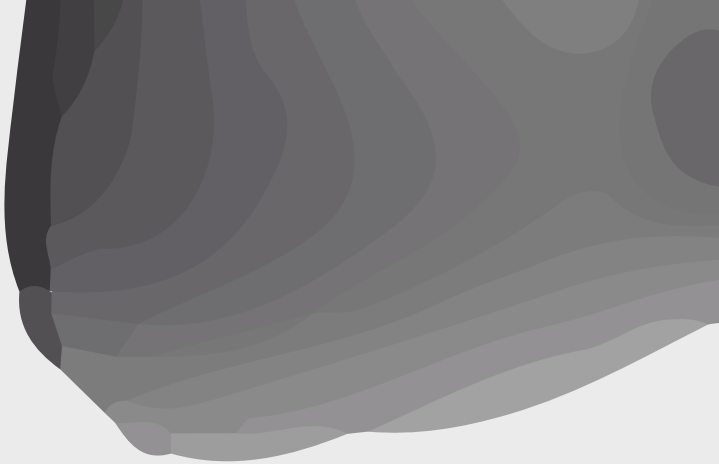
¹ Angl. off-grid [city] - į miesto infrastruktūros tinklą nepatenkančios erdvės.

Evelina Ažuolaitytė & Oles Makukhin, with their project Celebrate Failure, set out on a search for stories from the past that were embedded within specific rooms and buildings in the city. At the same time, they were exploring how to narrate these found stories through a spatial installation. With the 'Inspiration from disappointment, rejection and ignoring', they figured out an aesthetic language and format that mediated not what they initially thought they would tell but instead, their own experience of developing an artistic exploration in a real-world environment. This was an experience that for them resulted in feelings of failure. While their installation narrates a story with precision, it simultaneously points towards the importance of initiatives such as Experiments' Platform.

34

Savo projekte „Celebrate Failure“ (angl. „Švesti nesėkmę“) Evelina Ažuolaitytė ir Oles Makukhin ėmėsi ieškoti praeities istorijų, slypinčių konkrečiose miesto patalpose ir pastatuose. Sykiu jie tyrinėjo, kaip šias rastas istorijas būtų galima papasakoti per erdvinę instaliaciją. Sukūrę instaliaciją „Inspiration from disappointment, rejection and ignoring“ (angl. „įsikvėpti nusivylimu, atmetimu ir ignoravimu“), abu kūrėjai atrado estetinę instaliacijos kalbą ir formata, padėjusį ištransliuoti ne tai, ką jie iš pradžių manė papasakosią, o jų pačių meninių paieškų bei tyrimų patirtį realioje aplinkoje. Tai buvo patirtis, jiems sukėlusį nesėkmės jausmą. Nors jų instaliacija tiksliai pasakoja konkrečią istoriją, sykiu ji atkreipia dėmesį į tokių iniciatyvų kaip „Eksperimentų platforma“ svarbą.

After following these practitioners in their three different projects, I have been reminded that setting out on a journey that encourages expanding and experimenting with conditions surrounding the field one is trained in is challenging and will involve moments of despair and questioning. In order to not only continue moving in uncertain landscapes but also move with hope and sometimes conscious directionality, there is a need for support, as well as environments in which there is room for the subjective and explorative to be nurtured so that they can find the confidence and encouragement to grow. My belief is that otherness, alternatives and experimentation for the sake of experimentation are absolutely necessary to be able to challenge all different kinds of unequal power imbalances and move towards more sustainable world-makings.

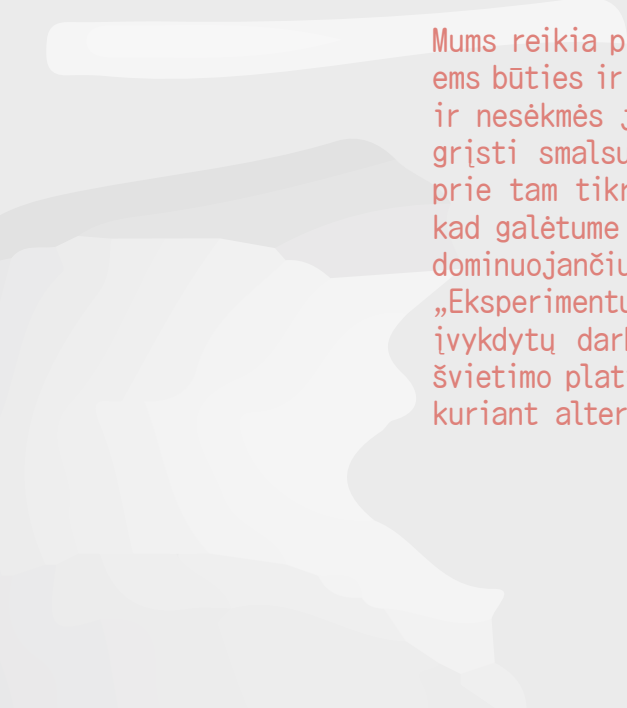

Stebint tris skirtingus šių praktikuojančių kūrėjų projektus man buvo priminta, kaip daug iššūkių kyla leidžiantis į kelionę, skatinančią plėsti savą sritį sąlygojančias aplinkybes ir jomis eksperimentuoti, ir kad joje neišvengiamai teks susidurti su nevilties bei abejonių akimirkomis. Norint ne tik toliau judėti neaiškiais kraštovaizdžiais, bet ir judėti su viltimi – o kartais ir sąmoningai renkan-tis kryptį, – reikia paramos ir aplinkos, puoselėjančios subjektyvų bei tyrinėjančių keliautojų pradą ir padedančią jam atrasti pasitikėjimo bei paskatinimo augti. Tikiu, kad kitoniškumas, alternatyvos ir savitiksli eksperimentavimas yra absoliučiai būtini, kad galėtume mesti iššūkį įvairiems su nelygia galia susijusiems disbalansams ir atrasti tvaresnių būdų kurti pasaulį.

We need practices where all different aspects of being and experiencing the world are allowed to be expressed and take place; that includes feelings of failure. We also need projects and practices that build upon curiosity, lust, passion and unexpected ideas of how to approach a topic as well as disciplines. All this and more is necessary to be able to believe that alternative paths—outside of what the dominant and hegemonic forces provide—are possible. Following the discussions and work carried out in the second cycle of the Experiments' Platform, I am convinced that we need educational platforms exactly like this because they provide environments of support and hope for alternative and better futures.

35

Mums reikia praktikos, leidžiančios darniai skleisti visiems skirtingiems būties ir pasaulio patyrimo aspektams bei juos išreikšti – įskaitant ir nesėkmės jausmus. Mums taip pat reikalingi projektai ir praktikos, grįsti smalsumu, geismu, aistra ir netikėtomis idėjomis, kaip prieiti prie tam tikros temos ar disciplinų. Visa tai ir dar daugiau būtina, kad galėtume tikėti, jog galimi alternatyvūs keliai, egzistuojantys už dominuojančių ir hegemoninių jėgų teikiamų galimybių ribų. Po antrojo „Eksperimentų platformoje“ ciklo metu vykusių diskusijų ir jos rėmuose įvykdytų darbų esu įsitikinusi, kad mums reikalingos būtent tokios švietimo platformos, nes jos suteikia parama bei viltimi grįstą aplinką kuriant alternatyvią ir šviesesnę ateitį.

Agnė Rubytė

36

Off-Grid City „Ofgridinis“^[1] miestas

Mentor Erika Henriksson
Mentorė

Off-grid path
behind the Bernardine
Garden bench line. Photo by
Agnė Rubytė, Bernardine Garden,
Vilnius, 2022

When wandering through the city, you might encounter a narrow path in the grass next to the pavement. Sometimes it's just a shortcut, letting you cut through a perfectly designed city lawn, but sometimes, it takes you to a parallel route where you might find yourself on the 'other side', an alternative space in the physical narrative of the city. Those marginal, in-between areas seem a bit off, dislocated and out of place in the highly controlled urban environment. Nevertheless, their existence is initiated through use by regular citizens, suggesting a certain need for different kinds of city spaces: less planned, regulated and defined places for escape and wandering.

Ofgridinis takelis
už Bernardinų sodo
suoliukų linijos.
Agnės Rubytės nuotrauka,
Bernardinų sodas,
Vilnius, 2022 m.

Vaikštinėdami po miestą kartais galite pastebėti siaurą takelį žolėje šalia šaligatvio. Kartais jis tik padeda greičiau perkirsti nepriekaištingai suprojektuotą miesto veją, tačiau kartais veda į lygiagretų taką, leidžiantį atsidurti „kitoje pusėje“, alternatyvioje miesto fizinio naratyvo erdvėje. Šios ribinės, tarpinės teritorijos neretai atrodo šiek tiek keistos, padrikos ir tarsi ne vietoje griežtai kontroliuojamoje miesto aplinkoje. Nepaisant to, jų egzistavimą inicijuoja ir skatina patys miesto gyventojai, o tai rodo tam tikrą kitokių miesto erdvių poreikį – mažiau suplanuotų, ne taip griežtai reguliuojamų ir neapibrėžtų vietų, skirtų pabėgti ar paklaidžioti.

¹ Angl. off-grid [city] - į miesto infrastruktūros tinklą nepatenkančios erdvės.

Trying to understand the essence of and reasons for this phenomenon—city dwellers choosing to actively use the ‘off-grid’ area instead of the planned city infrastructure nearby—I started my research by observing and identifying some of the ‘free-zones’ in Vilnius, finding them in multiple scales and forms within the urban fabric. Some were very central and open, next to newly designed city parks, others could be found on the outskirts of the city, and then there were those that were gone or no longer accessible due to ongoing urbanisation processes, observed just within a few months of the research period, confirming researcher’s René Boer’s statement that ‘cities are increasingly becoming smooth, scripted and completed urban landscapes, apparently freed from any kind of imperfection, abnormality or friction’ [1]. In a way, my research has become documentation, archiving city fragments that most likely will not remain due to incremental urbanism.

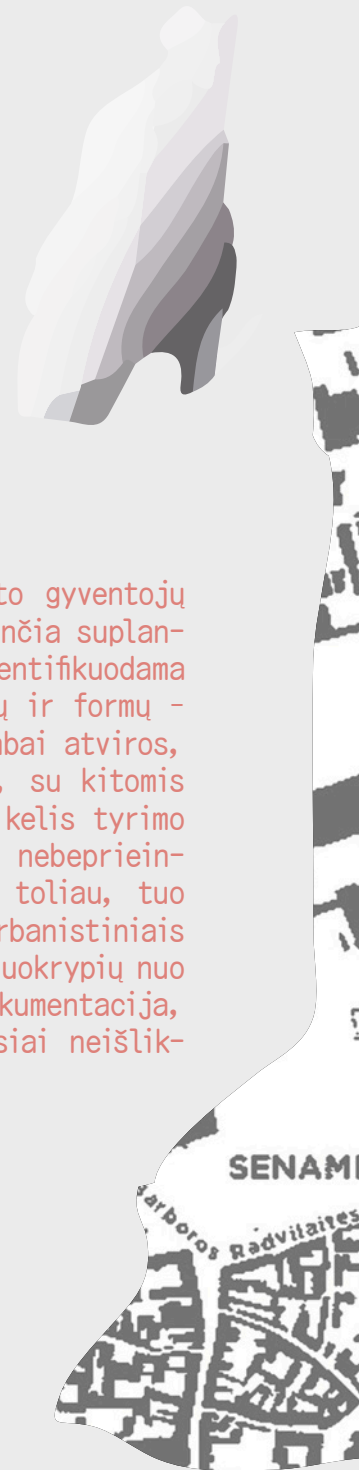
Bandydama geriau suprasti šio reiškinių esmę ir priežastis – miesto gyventojų pasirinkimą aktyviai naudotis „ofgridinėmis“ erdvėmis, o ne šalia esančia suplanuota miesto infrastruktūra, – pradėjau savo tyrimą stebėdama ir identifikuodama kai kurias Vilniaus „laisvasias zonas“. Tokių zonų – įvairių mastelių ir formų – aptikau visame Vilniaus urbanistiniame audinyje: vienos jų pasirodė labai atviros, įsikūrusios pačiame miesto centre, šalia naujai suprojektuotų parkų, su kitomis susidūriau miesto pakraščiuose, o buvo ir tokių, kurios dėl vos per kelis tyrimo laikotarpio mėnesius vykusių urbanizacijos procesų išnyko arba tapo neprieinamos. Tai patvirtino ir tyrėjo René Boer teiginį, kad „miestai kuo toliau, tuo labiau tampa nugludintais, tiksliai suprojektuotais ir išbaigtais urbanistiniais kraštovaizdžiais, akivaizdžiai apsaugotais nuo bet kokių netobulumų, nuokrypių nuo „normalumo“ ar trinties“ [2]. Tam tikra prasme mano tyrimas tapo dokumentacija, archyvuojančia dėl vis intensyvėjančių urbanistinių procesų greičiausiai neišlikiančias miesto dalis.

While getting into the field research of the selected ‘free-zones’, I discovered that not only is their existence in the city temporary, but they are of a kinetic and transformative character. The exploration of these unscripted city fragments revealed authentic and unpredictable experiences as well as hybrid activities—uncontrolled realities allowing distinct social, sensorial and physical encounters. Revealing themselves as ‘anti-design places’, they seemed to lend themselves to the counter-narratives of freedom, creativity and play, in opposition to the managed city landscapes and parks.

Pradėjusi tyrinėti pasirinktas miesto „laisvasias zonas“ atradau, kad jos ne tik laikinos, bet ir kinetinio bei transformuojančio pobūdžio. Tyrinėjant šias nesusplanuotas miesto dalis atsiskleidė nenuspėjamos ir autentiškos patirtys ir hibridinė veikla – nekontroliuojama tikrovė, leidžianti rasti skirtingiems socialiniams, jutiminiams bei fiziniams ryšiams. Išskildamos kaip „antisuprojektuotos“ vietos, jos tarsi atsidadė laisvės, kūrybiškumo ir žaidimo kontrataratyvams, sukurdamos kontrastą su valdomais ir tvarkomais miesto kraštovaizdžiais bei parkais.

1 René Boer. Smooth City is the New Urban, Publisher: Archis, Volume #52, 2018
Link: <http://archis.org/volume/smooth-city-is-the-new-urban/>

2 „[...] cities are increasingly becoming smooth, scripted and completed urban landscapes, apparently freed from any kind of imperfection, abnormality or friction“. René Boer. „Smooth City is the New Urban“. Išleido: „Archis“. Vol. #52, 2018

Map of selected Vilnius city free-zones. Agnė RUBYTĖ, Vilnius, 2022

Atrinktu Vilniaus miesto šaligatvių žemėlapis. Sudarė Agnė RUBYTĖ, Vilnius, 2022 m.

Off-grid area on the
bank of the river Neris. Photo by Agnė
Rubytė, Vilnius, 2022 Ofgridinės teritorijos Neris pakrantėje.
Agnės Rūbūtės nuotrauka, Vilnius, 2022 m.

The static elements of my research were made up of the uncontrolled ('off-grid' city areas) and the context—the city as a scripted urban environment. In a way, one element cannot exist without the other and this is probably how it is supposed to be, instead of going in the direction of developing over-polished and over-smoothed environments. It is interesting to observe that city 'free-zones' embody both of these elements within themselves. The materiality of 'free-zones' and the never-ending city soundtrack allow for a heterotopian experience; i.e. being in the city and outside of it at the same time.

Statiškais mano tyrimo elementais tapo nekontroliuojami miesto fragmentai („ofgridinės“ teritorijos) ir jų kontekstas - miestas kaip tiksliai suplanuota urbanistinė aplinka. Tam tikra prasme vienas elementas negali egzistuoti be kito - ir tikriausiai taip ir turi būti, užuot ėjus per daug nušlifotos ir nugaludintos aplinkos kūrimo kryptimi. Įdomu tai, kad miestų „laisvosios zonos“ įkūnija abu elementus. „Laisvųjų zonų“ materialumas ir nepertraukiamas miesto garso takelis įgalina heterotopinę patirtį, t. y. leidžia tuo pat metu būti ir mieste, ir už jo ribų.

Urban Zen Garden. Scaled installation model/table game. Version 001, 0014, 0021. Photo by Agnė Rubytė, 2022 m.
 „Miesto zen sodas“. Sumažintas instaliacijos modelis / stalo žaidimas. Versija 001, 0014, 0021. Agnė Rubytės nuotrauka, 2022 m.

Simulated uncontrolled reality. Interactive installation made of standard pavement tiles. Photo by Agnė Rubytė, 2022

„Nekontroliuojamos tikrovės imitacija“. Interaktyvi instaliacija iš standartinių šaligatvio plytelių. Agnė Rubytės nuotrauka, 2022 m.

Seeking ways to translate my findings into practice, I was looking for a language that would combine both a system and no system; an interactive installation where the two would coexist. Deciding to take a piece of the urban fabric in the form of a standard pavement tile—something that was ubiquitous in my research as a very fixed element of the city, bordering the off-grid areas—and combine it with the freedom of any possible rearrangement, allowed me to create my own reality and simulate an uncontrolled environment within a controlled system. Making an installation model also became a practical tool in finding out what a system, no system and the space in between could be.

Ieškodama būdų, kaip savo atradimus paversti praktika, ieškojau kalbos, sujungiančios sistemą ir ne sistemą - interaktyvios instaliacijos, kurioje abi egzistuotų drauge. Nusprendusi paimti miesto audinio dalelę - standartinę šaligatvio plytelę, mano tyrimuose nuolatos pasikartojusią kaip itin stabilus elementas, ribojantis „ofgridines“ miesto zonas - ir sujungti ją su laisve imtis bet kokio įmanomo pertvarkymo, galėjau sukurti savo realybę ir nekontroliuojamos aplinkos imitaciją kontroliuojamoje sistemoje. Instaliacijos modelio kūrimas taip pat tapo praktine priemone išsiaiškinant, kas galėtų būti sistema, ne sistema ir tarpinė erdvė.

Evelina Ažuolaitytė

Oles Makukhin

Celebrate Failure

Švęsti nesėkmę

44

We are all afraid to fail. Before starting something, making something, going through the process, at the end of our work or even after we have finished, we always think, what if something goes wrong? What if somehow I am incapable of doing it? Do I have enough time? Sometimes things just go wrong... What do I do then?

Visi bijome patirti nesėkmę. Prieš ką nors pradėdami, ką nors kurdami, viso proceso metu, darbo pabaigoje ar net jį baigę visada galvojame - o kas, jei kas nors nepavyks? O kas, jei dėl kokių nors priežasčių nesugebėsiu visko išpildyti? Ar turiu pakankamai laiko? Kartais viskas tiesiog nueina šuniui ant uodegos... Ką daryti tuomet?

With our project, we are inviting you all to celebrate our failures and not hide from them. Our project started as a wish to tell a story of the unknown—the people and places unfamiliar to us—in a nonverbal way. People connect their stories with a place through its materials, furniture and surroundings. Our idea was to use the surroundings of a place that is no longer in use to retell a story about that space and its social connections.

Savo projektu kviečiame jus visus švęsti savo nesėkmes, o ne slėptis nuo jų. Mūsų projektas gimė kaip noras nežodiniu būdu papasakoti istoriją apie mums nepažįstamus žmones ir vietas. Žmonės susieja savo istorijas su vieta - per jos medžiagas, baldus ir aplinką. Mūsų sumanymas buvo panaudoti nebenaudojamos vietos aplinką tam, kad perpasakotume istoriją apie tą erdvę ir jos socialinius ryšius.

Mentor Erika Henriksson
Mentore

Fail. Photo by
Oles Makukhin and Evelina
Ažuolaitytė, 2022 „Nesėkmė“. Olesio Makuchino ir
Evelinos Ažuolaitytės nuotrauka, 2022 m.

46

Sketch. Oles Makukhin, 2022

Eskizas. Oles Makukhin, 2022 m.

Researching led us to a place that once used to be one of the biggest sewing factories in Lithuania. Today, a large portion of the building is abandoned and the whole complex is undergoing the process of reconstruction, although some parts of the factory are still working. We took this as a chance to meet the factory workers and listen to their stories about how life used to be there and how everything works now. The factory still has specific machines for sewing, cutting materials and so on. Back in the day, those machines were only available for purchase abroad and in order to learn how to use them, workers needed to go directly to the seller's factory: after training there, they would bring their knowledge to other factory workers and staff. Nowadays, there is a similar tradition—all the knowledge and skills go from one generation to another, i.e. from older workers to new ones. We saw how everything works from the inside and how all the people and the place are interconnected like one big organism. Everyone is connected to each other through machines. It takes about 80 steps to make a jacket and everyone is responsible for their part. If something collapses or the machines break, the whole process stops. Everything in the factory was made to facilitate easy connections—between floors, working halls and different buildings of the complex.

Why we fail. Photo by Oles Makukhin and Evelina Ažuolaitytė, 2022

„Kodėl mums nepasiseka“. Olesio Makukhino ir Evelinos Ažuolaitytės nuotrauka, 2022 m.

Tyrimai mus atvedė į vietą, kurioje kadaise veikė vienas didžiausių siuvimo fabriku Lietuvoje. Šiandien didelė šio pastato dalis apleista, o visas kompleksas rekonstruojamas, tačiau kai kurios jo dalys vis dar veikia. Pasinaudojome proga susitikti su fabriko darbuotojais ir pasiklausyti jų pasakojimų apie tai, kaip gyvenimas ten virė anksčiau ir kaip viskas veikia dabar. Fabrike vis dar veikia specialios siuvimo, medžiagų kirpimo ir kitokios mašinos. Tais laikais šias mašinas buvo galima įsigyti tik užsienyje, o norėdami išmokti jomis naudotis, darbininkai turėdavo vykti į pardavėjo gamyklą, kurioje pasimokę įgytas žinias perduodavo kitiems siuvėjams bei darbuotojams. Šiais laikais esama panašių tradicijų, kai visos žinios ir įgūdžiai keliauja iš kartos į kartą, t. y. iš senesnių darbuotojų naujiems. Pamatėme, kaip viskas veikia iš vidaus ir kaip visi toje vietoje dirbantys žmonės susiję tarpusavyje – ir su pačia vieta – kaip vienas didelis organizmas. Visus tarpusavyje jungia mašinos. Pagaminti striukei prireikia maždaug 80 žingsnių ir kiekvienas darbuotojas atsakingas už savo dalį. Jei kas nors nepasiseka arba sugenda mašinos, visas procesas sustoja. Viskas fabrike buvo suorganizuota taip, kad palengvintų susisiekimą – tarp pastato aukštų, darbo salių ir skirtingų komplekso pastatų.

The process of failure?

Finding the location, deciding on research methods, researching, creating a concept, choosing the methods for creating an installation, choosing the materials, looking for a workspace, waiting for answers, requesting materials, waiting for answers, waiting for more answers, creating a concept, requesting materials, waiting for answers, waiting for more answers, thinking about quitting the project, getting the workspace, working on a concept, requesting materials, waiting for answers, requesting materials, waiting for answers, requesting materials, learning that the request has been rejected, discovering that the material will be used by others for similar ideas, questioning, understanding that without this material the project loses its meaning and our idea cannot be fulfilled, questioning, thinking about quitting the project, questioning, admitting failure, questioning, changing direction, questioning, changing the concept, questioning, deciding not to tell a story about a place but the story of how we failed to implement our project, getting other material, changing the workspace, constructing the installation.

Kaip vyksta nesėkmės procesas?

Ieškome vietos, renkamės tyrimo metodus, atliekame tyrimus, kuriame koncepciją, renkamės instaliacijos kūrimo metodus, renkamės medžiagas, ieškome darbo vietos, laukiame atsakymų, prašome medžiagų, laukiame atsakymų, laukiame kitų atsakymų, kuriame koncepciją, prašome medžiagų, laukiame atsakymų, laukiame kitų atsakymų, svarstome nutraukti projektą, gauname darbo vietą, dirbame su koncepcija, prašome medžiagų, laukiame atsakymų, prašome medžiagų, prašome medžiagų, laukiame atsakymų, prašome medžiagų, sužinome, kad prašymas buvo atmestas, sužinome, kad panašioms sumanymams įgyvendinti medžiagą panaudos kiti, kvestionuojame, suprantame, kad be šios medžiagos projektas praranda prasmę ir mūsų sumanymas negali būti įgyvendintas, kvestionuojame, svarstome nutraukti projektą, kvestionuojame, pripažįstame nesėkmę, kvestionuojame, keičiame kryptį, kvestionuojame, keičiame koncepciją, kvestionuojame, nusprendžiame pasakoti ne istoriją apie vietą, o istoriją apie tai, kaip mums nepavyko įgyvendinti projekto, gauname kitą medžiagą, keičiame darbo vietą, konstruojame instaliaciją.

We ended up with more questions than answers. Why do we fail? What can we get from it? Do we really fail? Do we need to fail? We failed to tell the story of the factory in the way we initially imagined, but we still told a story about the social interconnections existing there today. We failed, but decided to celebrate it. But what is there to celebrate?

Galiausiai mums kilo daugiau klausimų nei gavome atsakymų. Kodėl mums nepavyksta? Ką galime iš to išmokti? Ar mums iš tikrųjų nepavyksta? Ar mums reikia patirti nesėkmę? Mums nepavyko papasakoti fabriko istorijos taip, kaip iš pradžių ketinome, tačiau vis tiek papasakojome istoriją apie šiandien ten egzistuojančius socialinius ryšius. Mums nepavyko, bet nusprendėme tai atšvęsti. Bet ką gi galima švęsti?

Sketch. Oles Makukhin, 2022

Eskizas. Oles Makukhin, 2022 m.

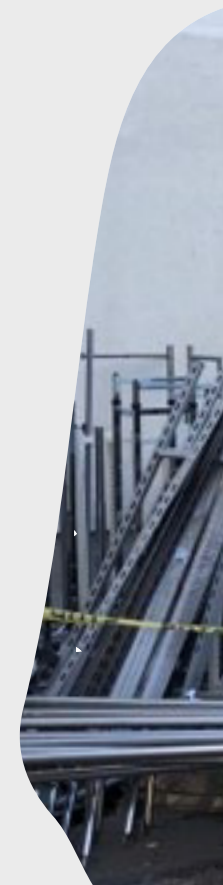

50

Material research. Photo by Evelina Ažuolaitytė, 2022

Medžiagu tyrimas. Evelinos Ažuolaitytės nuotrauka, 2022 m.

Material research. Photo by Evelina Ažuolaitytė, 2022.
Medžiagos tyrimas. Evelinos Ažuolaitytės nuotrauka, 2022 m.

Miodrag Kuč

52

Difficult Heritage as an Educational Polygon

Sudėtingas paveldas
kaip edukacinis poligonas

Contestations over urban heritage, especially when it comes to the modernist one, have rarely been considered as fields for educational experiments. Complex ownership histories, jurisdictional hurdles and lack of information usually make urban heritage a field of ‘professionals’.

Nesutarimai dėl miesto paveldo, ypač kalbant apie modernistinį paveldą, retai būdavo laikomi edukacinių eksperimentų lauku. Komplikuotos nuosavybės priešistorės, jurisdikcinės kliūtys ir informacijos stoka paprastai verčia miesto paveldą „profesionalų“ sfera.

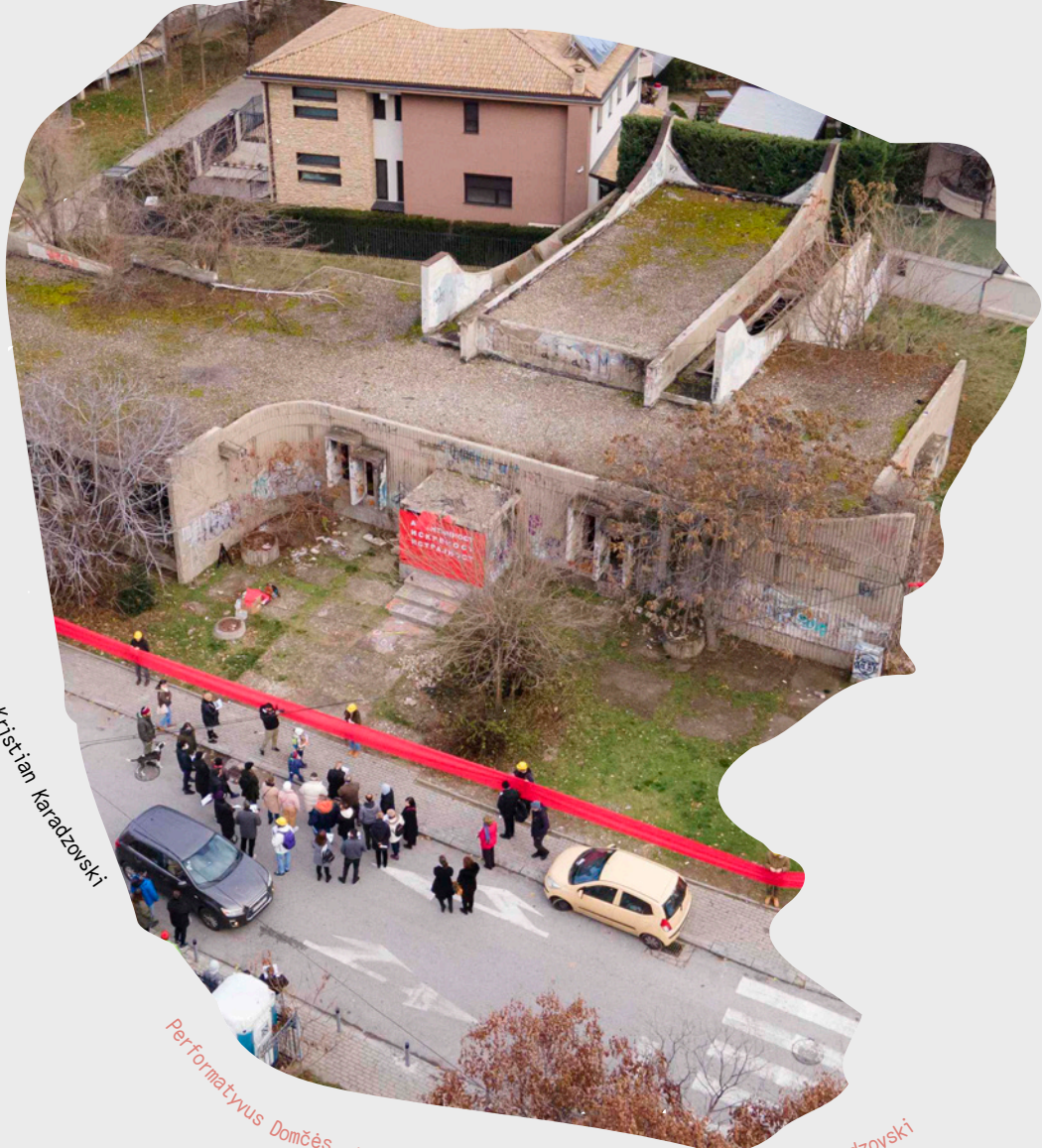
In the case of Domče—a former community centre in Skopje built after a disastrous earthquake in 1963 as sculptural, brutalist micro-architecture—the term ‘difficult heritage’ gets another layer of complexity. Designed as a hybrid institution that combined social public services, political education and a self-produced cultural program, Domče endured the traumatic experience of the long-lasting transition of Macedonian society. Privatised by its self-proclaimed owner (the local Socialist Party), Domče became an object of speculation, neglecting its socio-cultural importance and value for the local community. Consequently, today, the building is abandoned, the site around it is part of a contested land-use plan and its appearance resembles an archaeological site of local brutalist heritage.

Domčės, buvusio Skopjės bendruomenės centro, kuris po pragaištingo 1963 m. žemės drebėjimo buvo suprojektuotas kaip pavyzdinis skulptūrinės brutalizmo mikroarchitektūros pastatas, atveju „sudėtingo paveldo“ terminas įgyja dar vieną kompleksiško sluoksnį. Ši hibridinė institucija, apjungianti visuomenines viešąsias paslaugas, politinį švietimą ir pačios kuriamą kultūrinę programą, išgyveno trauminę patirtį, kurią sąlygojo ilgai trukęs Makedonijos visuomenės pereinamasis laikotarpis. Kai vietos socialistų partija, apsisukusi jos savininke, privatizavo Domčę, ji tapo spekuliacijų objektu, nepaisant savo sociokultūrinės reikšmės ir vietos bendruomenei teikiamos naudos. Šiandien šis pastatas yra apleistas, jo sklypas – ginčytino žemėtvarkos plano dalis, o iš išorės jis primena vietos brutalizmo paveldo archeologinių tyrimų aikštelę.

In Winter 2021, within the framework of AKTO Festival, a group of students and urban activists decided to express their civic disagreement with the speculative future of the building as a six-story hotel that included the removal of Domče without any valorisation process. In a three-day workshop, the group of students researched local histories, finding narratives in collaboration with communities that spent a significant part of their time in the former centre. As an outcome, a performative action was held on the outside perimeter of the building, symbolically combining bodies and red-line. Twelve stories, organised in the form of a calendar, covered topics such as remembering culture, local heroes, significant dates/events and corruption scandals. This compendium of narratives was performed by participants of the workshop and co-created by the audience in printed form. This way, collective knowledge production could be crystallised in an accessible and repetitive format, and through the local media, spread beyond the local context. However, the biggest unplanned outcome of the workshop was the network that was formed, showing the community’s willingness for further actions in public space.

2021 m. žiemą „AKTO festivalio“ metu studentų ir miesto aktyvistų grupė nusprendė išreikšti pilietinį nepritarimą spekuliatyviai šio pastato ateities vizijai, numačiusiai, kad pastatas taps šešių aukštų viešbučiu, o Domčė bus išskeldinta be jokios valorizacijos. Tris dienas trukusių dirbtuvių metu studentų grupė tyrė vietos istoriją ir aiškinosi pasakojimus, bendradarbiaudama su bendruomenėmis, kurioms buvusiam centre teko praleisti nemažą laiko dalį. Šių dirbtuvių išdava buvo performatyvi akcija, surengta ties išoriniu pastato perimetru, simboliškai sujungusi kūnus ir raudoną liniją. Dvylika pasakojimų, pateiktų kalendoriaus pavidalu, apėmė tokias temas kaip kultūros atmintis, vietos herojai, reikšmingi įvykiai ar datos ir korupcijos skandalai. Ši pasakojimų sąvada parengė dirbtuvių dalyviai, tačiau prie spausdinto sąvado gimimo prisidėjo ir publika. Taip kolektyvinis žinių kūrimas išsikristalizavo, įgavo prieinamą ir pasikartojantį formatą, ir vietos žiniasklaidos dėka išplito už vietinio konteksto ribų. Tačiau neplanuotas ir didžiausias šių dirbtuvių rezultatas buvo jo metu susibūrusi grupė-tinklas, atspindintis norą imtis tolesnių veiksmų viešojoje erdvėje.

Performative occupation of the Domče site. Photo by Kristian Karadzovski

Performatyvus Domčės sklypo užėmimas. Nuotraukos autorius Kristian Karadzovski

Vietos bendruomenė dalyvauja kuriant pasakojimą. Nuotraukos autorius Kristian Karadzovski

Local community taking part in narrative creation. Photo by Kristian Karadzovski

The next occasion to further explore Domče's multi-layered character appeared in late Summer 2022 when the Faculty of Architecture at Ss. Cyril and Methodius University in Skopje (our long-lasting partner) decided to use Domče as a case study for the COST (European Cooperation in Science and Technology) Action CA18126–Writing Urban Places. The main goal of this international gathering in Skopje was to shift the perspective of urban narration and speak from the position of the building. Participants brought dramatic stories from their local contexts, presenting us with a vast variety of conflicts around modernist heritage. This served as the beginning of a productive dialogue with the local context, where the outsiders' view brought freshness in understanding the possibilities of civic participation.

Kita proga patyrinėti daugiasluoksnį Domčės pobūdį pasitaikė 2022 m. vasaros pabaigoje, kai Architektūros fakultetas (mūsų ilgalaikis partneris) nusprendė pasirinkti Domčę savo COST programos „Writing Urban Places“ („Rašymas apie miestų erdves“) atvejo tyrimui. Pagrindinis šio Skopjėje vykusio tarptautinio susibūrimo tikslas buvo pakeisti pasakojimo apie miestų erdves perspektyvą ir prabilti iš pastato pozicijos. Dalyviai pateikė dramatiškų pasakojimų iš vietos kontekstų ir pristatė mums platų nesutarimų dėl modernistinio paveldo spektrą. Tai buvo produktyvaus dialogo su vietiniu kontekstu pradžia, kuomet pašaliečių žvilgsnis įnešė šviežumo, kuris leido geriau suvokti pilietinio dalyvavimo galimybes.

After a couple of intensive days spent working with Skopje's brutalist legacy, our initial group was enriched by academic points of view and managed to create a couple of scenarios for Domče's future. One of them—quite the provocation—was 'Archaeological Site Domče', a closed site for architectural romanticisation. As an outcome, a pavilion of sorts was built inside the courtyard of the Faculty of Architecture, in which participants performed pieces of freshly written texts. The one that received the strongest reaction was an auction of the artefacts from the archaeological site, in which people were buying objects from the site and becoming 'shareholders' of Domče. The whole installation in public space was considered an integrative piece of scenography, enveloping the light, sound, trees and refreshments into the performance.

55

Po poros intensyvių darbo dienų su Skopjės brutalistiniu palikimu mūsų pirminei grupei, praturtintai akademiniais žiūros taškais, pavyko sukurti porą Domčės ateities scenarijų. Vienas iš jų, veikiau provokacija, buvo Domčės „archeologinių tyrimų aikštelė“ – uždara architektūrinių romantizacijų erdvė. Pastarojo rezultatas buvo tam tikras paviljonas, pastatytas Architektūros fakulteto kiemelyje, kuriame dalyviai vaidino ką tik parašytus dramaturgijos kūrinius. Daugiausia reakcijų sulaukė archeologinių tyrimų aikštelės artefaktų aukcionas, kurio metu žmonės pirkė joje rastus objektus, taip tapdami Domčės „akcininkais“. Visa ši instaliacija viešojoje erdvėje buvo laikoma integraliu scenografijos kūriniu, kuris įtraukė į performansą šviesą, garsą, medžius ir gairiuosius gėrimus.

Another recent action in Winter 2022 somehow concluded this 'Trilogy of Domče'. In the framework of the MOT Theatre Festival, a group was invited to 'translate' the narratives surrounding Domče into a site-specific piece of theatre, including locals in the collective action, this time in the form of a neighbourhood assembly. Once again, the inability to acquire permission to access the building served as a starting point, this time for the scenography. To get to grips with the six-floor perspective of a future hotel, we rented six cherry-pickers that lifted the audience as they listened to a sound piece made out of leaked phone calls implying corruption. On the ground floor, the audience was part of public rehearsals, mixing the real and the fictional, playing with identity and dreaming about a just future. Lastly, an official document that temporarily stops any activities around Domče until the conservation office issues the criteria for valorisation was publicly presented to the locals and became the first 'small victory' of our collective efforts.

Naujausia akcija, vykusi 2022 m. žiemą, tarsi užbaigė šią „Domčės trilogiją“. „MOT“ teatro festivalio metu ši grupė buvo pakviesta „išversti“ užrašytus pasakojimus apie Domčę į vietoje statomą teatro spektaklį, įtraukiant vietos gyventojus į kolektyvinę akciją, kuri šįsyk įgavo rajono bendruomenės susirinkimo formą. Vėlgi, sunkumai, iškilę negavus leidimo patekti į pastatą, tapo scenografijos atspirties tašku. Siekdami įsijausti į būsimo šešių aukštų viešbučio žiūros tašką, dėl kurio ir kilo dalis nesutarimų, išsinuomojome šešias antžemines darbo platformas, pakėlusias žiūrovus, besiklausančius garso kūrinio, sukurto iš nutekintų korupciją liudijančių telefono skambučių. Pirmame aukšte buvę žiūrovai dalyvavo viešose repeticijose, kurių metu jungė tikrovę ir fikciją, žaidė su tapatybe ir svajojė apie teisingą ateitį. Galiausiai vietos gyventojams buvo viešai pristatytas oficialus dokumentas, laikinai sustabdęs bet kokią veiklą, susijusią su Domče, kol kultūros paveldo tarnyba nepateiks valorizacijos kriterijų. Tai tapo pirma „maža“ mūsų kolektyvinių pastangų pergale.

56

Vietos artefaktai. Ruošiantis aukcionui. Nuotraukos autorė Milla Gavrilovska
Artefacts from Domče. Preparing for the auction. Photo by Milla Gavrilovska

Archeological
Site Domče,
Scenography in Context. Domčės archeologinių tyrimų
aikštėlė. Scenos dizainas kontekste.
Photo by Mila Gavrilovska Nuotraukos autorė Mila Gavrilovska

Performance during the MOT Theatre Festival. Photo by Kristian Karadzovski

Spektaklis MOT teatro festivalio metu. Nuotraukos autorius Kristian Karadzovski

In conclusion, critical urban pedagogy as demonstrated here was an innovative way to deal with the yet-to-be-defined valorisation criteria around brutalism as an architectural movement. Going outside the academic context (and coming back) was also a productive move in which students became more aware of spatial politics, community development and radical pedagogy.

Apibendrinant galima teigti, kad kritinė miesto pedagogika šiuo atveju buvo novatoriškas būdas nagrinėti dar neapibrėžtus brutalizmo kaip architektūros stiliaus valorizacijos kriterijus. Išėjimas iš akademinio konteksto ribų (ir grįžimas į jį) taip pat buvo produktyvus žingsnis, sudaręs sąlygas studentams geriau suvokti erdvių politiką, bendruomenės raidą ir radikalią pedagogiką.

Participants/Researchers/
Performers:
Dalyviai/Tyrėjai/Performansų
atlikėjai:

Miodrag Kuč, Filip Jovanovski,
Jana Brsakoska, Ljubisha
Arsic,
Simona Dimkovska, Kristian
Karadzovski, Boris Bakal,
Kulturno EHO, City Scope, Luna
Shalomon, Denis Ajdarevic.

Students from the Faculty of
Architecture, Skopje:
Skopjės Architektūros fakulteto
studentai:

Tamara Dzerkov, Dimitar Milev,
Sandra Nikolovska, Bojana Isijanin,
Stefan Tankov

Students from the Faculty of
Dramatic Arts, Skopje:
Skopjės Vaidybos meno fakulteto
studentai:

Aleksandar Jovanovski, Martina
Petreska, Ivan Vrtev, Martina
Danailovska, Marija Taleska

Viešos repetīcijas rajona bendruomenės susirinkimo metu. Nuotraukos autorius Kristian Karadzovski

Public rehearsals during the neighbourhood assembly. Photo by Kristian Karadzovski

Erik Vojevodin

Circus Kitchen

„Circus Kitchen“^[1]

Mentor Miodrag Kuč
Mentorius

60

infrastructure already set up that could be used with increased flexibility (‘...what do we need?...’, ‘...what do we want?... from it?);

social setups that are bound to happen anyway (‘...what do we need?...’, ‘what do we want?’ from it?);

social grey zones with a silent plea to be explored (‘...what do we need?...’, ‘... what do we want?... from it?);
enough crises to inspire direct action and change (‘...what do we need?...’, ‘... what do we want?... from it?)).

We also have a nice alternative education programme called Experiments’ Platform and experimenting it was!

¹ Cirko virtuvė (angl.).

Infrastruktūra, kuria būtų galima naudotis lanksčiau („...ko mums reikia?...“, „...ko mes norime?...“ iš jos?);

Viešąsias struktūras, kurios bet kuriuo atveju pasirodys („...ko mums reikia?...“, „...ko mes norime?...“ iš jų?);

Viešąsias pilkąsias zonas su nebyliu prašymu jas tirti („...ko mums reikia?...“, „...ko mes norime?...“ iš jų?);

Užtektinai krizių, kad jos įkvėptų imtis tiesioginių veiksmų ir pokyčių („...ko mums reikia?...“, „...ko mes norime?...“ iš jų?)).

Taip pat turime nuostabią alternatyvaus ugdymo programą „Eksperimentų platforma“. Koks puikus buvo šis eksperimentavimas!

Circus Kitchen at Experiments' Platform was an exploration of alternative ways of looking at service. Stemming from my long-term interest in forms of human gatherings, as well as an internship at the artist day-care centre Autarkia and its symbiotic partner, the creative gastronomy restaurant Delta Mityba, I went on a quest for a format of a socially, critically and aesthetically enhanced form of meeting.

„Circus Kitchen“ „Eksperimentų platformoje“ buvo alternatyvių požiūrių į aptarnavimo sferą tyrimas. Genamas ilgalaikio domėjimosi žmonių susitikimų formomis ir padedamas stažuotės menininkų dienos centre „Autarkia“ bei simbiotinio jo partnerio, kūrybinės gastronomijos restorano „Delta Mityba“, išsiruošiau į kelionę, kurios metu ieškojau visuomeniškai, kritiškai ir estetiškai išstobulintos susitikimų formos.

The first test was a 'menu' for a private dinner. The menu was a set of 'parameters', each of which was controlled by a participant (set at values between 1-10), which made the dining group the DJs of their dinner. Since the curation of this dinner was done remotely, I was also part-consciously, part-unconsciously creating grey zones of context: who are the hosts and the guests? Who set the rules of the space? These and other indeterminacies simultaneously create both discomfort and opportunities, which are usually avoided in the proper service industry. The question for me, however, is how to excite these aspects rather than suppress them. Is the menu the answer? Perhaps the sense of 'doing something' was too apparent but in the end, zones that would otherwise be vacant were explored.

Kadangi turiu akademinį išsilavinimą (esu meno istorijos ir filosofijos magistras), kuriam būdingi pagrindiniai metodai yra konceptualus mąstymas ir rašymas, nusprendžiau išbandyti praktiškesnę prieigą. Pirmą puiki šios platformos savybė - tai galimybė laisvai improvizuoti su kitokiu įrankių rinkiniu. Mano mentorius („fantastiškasis“ Miodragas Kučas, kuris man pasirodė esąs paslaugus ir įkvepiantis) buvo šalia ir padėjo su viskuo, ko siekiau (net jei tai reiškė bandymus suprasti, kas tai yra). Kruopštus Architektūros fondo komandos, kuri iš tikrųjų negailėjo pastangų įgyvendinant projektą, darbas leido surengti kelis bandymus skirtinguose kontekstuose. Jei laisvė ir galimybės yra esminiai išteklių vykdant alternatyvaus ugdymo projektą, šiuo atveju jie tikrai buvo suteikti.

The first test was a 'menu' for a private dinner. The menu was a set of 'parameters', each of which was controlled by a participant (set at values between 1-10), which made the dining group the DJs of their dinner. Since the curation of this dinner was done remotely, I was also part-consciously, part-unconsciously creating grey zones of context: who are the hosts and the guests? Who set the rules of the space? These and other indeterminacies simultaneously create both discomfort and opportunities, which are usually avoided in the proper service industry. The question for me, however, is how to excite these aspects rather than suppress them. Is the menu the answer? Perhaps the sense of 'doing something' was too apparent but in the end, zones that would otherwise be vacant were explored.

Pirmas bandymas buvo uždaros vakarienės „menu“. Šis „menu“ buvo parametru, kurių kiekvieną kontroliavo dalyvis (ir kurie buvo įvertinti skaičiais nuo 1 iki 10), rinkinys, pavertęs vakarieniautojų grupę savo pačių vakarienės „didžėjais“. Kadangi šios vakarienės kuravimas buvo vykdomas nuotoliniu būdu, aš taip pat pusiau sąmoningai ir pusiau nesąmoningai kūriau pilkąsias konteksto zonas: kas yra šeimininkai, o kas yra svečiai? kas nustato erdvės taisykles? Šie ir kiti neapibrėžtumai vienu metu sukuria ir diskomfortą, ir galimybes, kurių paprastai vengiama tikrojoje aptarnavimo paslaugų sferoje. Tačiau man kyla klausimas, kaip sužadinti šiuos aspektus, užuot juos užgniaužus. Ar atsakymas į šį klausimą slypi pačiame „menu“? Galbūt noras „ka nors daryti“ ir buvo pernelyg akivaizdus, bet galiausiai jis leido iširti tas zonas, kurios antraip būtų likusios neištyrinėtos.

62

The second test was a contribution to the Politics of Space symposium; I organised 'a fourchette-banquet' for the opening, the leftovers of which inhabited the exhibition space. It was quite fun preparing 'the fourchette-banquet' as an artistic contribution; the participants were quite reluctant to begin the feast, since how could you dream of breaking such a beautiful (?) installation? This was exacerbated by the fact that some people were looking for a workshop, as that's how the action was framed by the curators. But it's not just the participants who are trying to navigate what's going on; I encountered the same problems, trying to deal with them pre-, during and post-test. Is that experimenting? Nevertheless, to have remnants of live action as an exhibit was kind of a dream of mine so it was curious to see that realised and this second part of the work lived a life of its own.

Antras bandymas buvo bendradarbiavimas su „Erdvės politikos“ simpoziumu - jo atidarymo proga surengiau „furšeta-banketa“, kurio likučiai apsigyveno parodų erdvėje. Buvo visai smagu ruošti „furšeta-banketa“ kaip meninę kontribuciją; dalyviai gana nenoriai pradėjo puotauti, nes kas gi galėtų svajoti apie tokios gražios (?) instaliacijos sugadinimą? Visa tai dar labiau apsunkino tai, kad kai kurie žmonės ieškojo dirbtuvių, nes kuratoriai būtent taip buvo apibūdinę šią akciją. Bet ne tik dalyviai bandė suprasti, kas vyksta; su tokiomis pačiomis problemomis susidūriau ir pats, ir bandžiau jas spręsti prieš bandymą, bandymo metu ir po jo. Ar tai yra eksperimentavimas? Vis dėlto, turėti gyvos akcijos likučių ir paversti juos eksponatais buvo savotiška mano svajonė, tad buvo įdomu pamatyti, kaip tai virto tikrove ir ši antra kūrinio dalis ėmė gyventi atskirą gyvenimą.

The third instance of Circus Kitchen took place at Architektūros fondas' forum as a wee arrangement during the dinner. The set-up was open to participants' choices in arranging the dinner, which took the form of an uncommunicated (or under-communicated) self-service situation. In a mixture of opportunities and discomfort, the discomfort assumed the dominant role and participants preferred to avoid engagement. However, on the second stage, where the glasses, water and wine with the cork left millimetres short of opening sat, there were no such participation problems. Is it a matter of visibility, then? Or responsibility, which is rarely shared voluntarily? Or perhaps simply a matter of the focused communication of ideas (which, again, was [un]consciously avoided here)? The awkwardness of this situation spanned five minutes and disappeared with the first bite. To stage failure and spend some time in it was a rather unique opportunity, especially after several presentations by fellow experimenters, covering their challenges, the bitterness of failure or describing results going differently than expected. Exploring these feelings live felt surprisingly bittersweet.

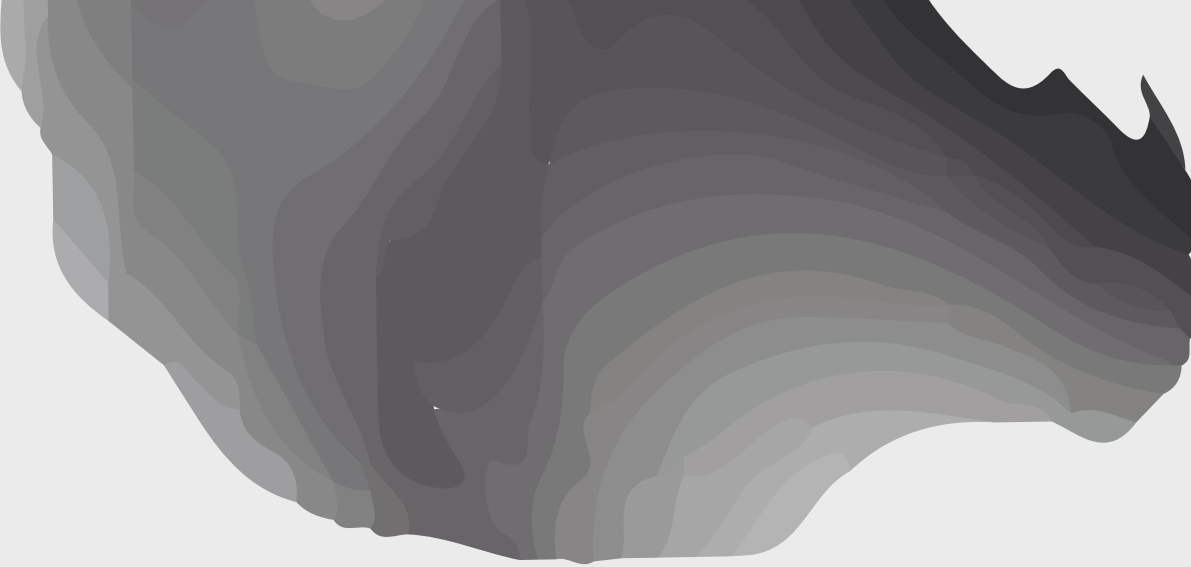

Trečias „Circus Kitchen“ atvejo tyrimas buvo surengtas kaip mažytė kompozicija „Architektūros fondo forumo“ vakarienės metu. Serviruotė rengiant vakarienę buvo atvira dalyvių pasirinkimams ir įgavo neiškomunikuotos (ar nepakankamai iškomunikuotos) savitarnos situacijos formą. Galimybių ir diskomforto derinyje diskomfortas įgijo vyraujantį vaidmenį, ir dalyviai ganėtinai vengė įsitraukti į šį eksperimentą. Tačiau antrame etape, kai buvo padėtos taurės, vanduo ir vyno buteliai, kurių kamščiai buvo per kelis milimetrus nuo atidarymo, tokių dalyvavimo problemų neiškilo. Taigi, ar tai yra matomumo klausimas? Ar atsakomybės, kuria savanoriškai dalijamasi retai? O gal tai tik kryptingos idėjų komunikacijos (kurios, vėlgi, čia buvo (ne)samoningai vengiama) klausimas? Šios situacijos nepatogumas truko penkias minutes ir dingo su pirmuoju kąsniu. Suorganizuoti nesėkmę ir joje praleisti šiek tiek laiko buvo gana unikali galimybė, ypač po kelių kitų eksperimentuotojų pranešimų, kuriuose jie aptarė iššūkius, su kuriais susidūrė, nesėkmės kartėlių ar rezultatus, kurie buvo kitokie, nei tikėtasi. Gyvas šių jausmų tyrinėjimas buvo stebėtinai liūdnas ir sykiu malonus.

'A fourchette-banquet'.
Photo by Diana Barkovskaya, 2022

„Furšetas-banketas“. Nuotraukos
autorė Diana Barkovskaya, 2022 m.

Are you a gardener who wishes to open a car repair garage in a tree? Do you wish to explore something more or less 'alternative' or, on the contrary, as classical as possible? Don't hesitate to apply for Experiments' Platform!

Esate sodininkas, kuris nori atidaryti automobilių remonto garažą medyje? Norite patyrinėti ką nors daugiau ar mažiau „alternatyvaus“ ar, priešingai, maksimaliai klasikinio? Nedvejodami teikite paraišką „Eksperimentų platformai“!

Evelina Bartusevičiūtė

Mentors Miodrag Kuč
Mentorius

66

Avoidless architecture

Neišvengiama architektūra

Aim:

Through various activities, to become a part of the movement to de-stigmatise mental health issues, observing and researching using different and imaginative methods within the typology of a psychiatric hospital to ultimately develop a method/tools to communicate, work together and create connections.

Tikslas:

Pasitelkiant įvairias veiklas tapti dalimi judėjimo, kuris per stebėjimą, tyrimus ir naudojimąsi skirtingais kūrybiškais psichiatrijos ligoninės tipologijoje esančiais metodais siekia destigmatizuoti psichikos sveikatos problemas bei sukurti bendravimo, darbo kartu ir ryšių mezgimo metodą/priemonės.

Neišvengiamos bendruomenės. Dizaino autorius Tadas Karpavičius

AVOID
LESS
ARCHITECTURE

'Avoidless communities'. Designed by Tadas Karpavičius

Case:

Republican Vilnius Psychiatric Hospital (RVPH).

What do we have? Everything we ever wanted. Parts such as knowledge, knowing, laws, territories, hospitals, medicine, diagnoses, doctors, patients... However, within the days of our lives, we start to see that the tool that we have created is, whether quickly or slowly, re-creating us. Most of the time we only recognise it once it is just beyond our control. Can we really control anything?

Atvejis:

Respublikinė Vilniaus psichiatrijos ligoninė (RVPL).

Ką turime? Viską, ko tik kada nors troškome. Tokius įžinojimas, įstatymai, teritorijos, ligoninės, medicina, tojai, pacientai... Tačiau gyvenimui bėgant pradeda mūsų sukurta priemonė, nesvarbu, greitai ar lėtai, per Didžiumą laiko tai suprantame tik tuomet, kai tai iš mūsų rankų. Ar tikrai galime ką nors kontroliuoti?

68 Another question is also still present—what does one truly need? How to avoid creating new tools that we do not really need? Could it be that we actually need the tool, in order to understand that we do not need it? To acknowledge the very roots of the need, one should reflect.

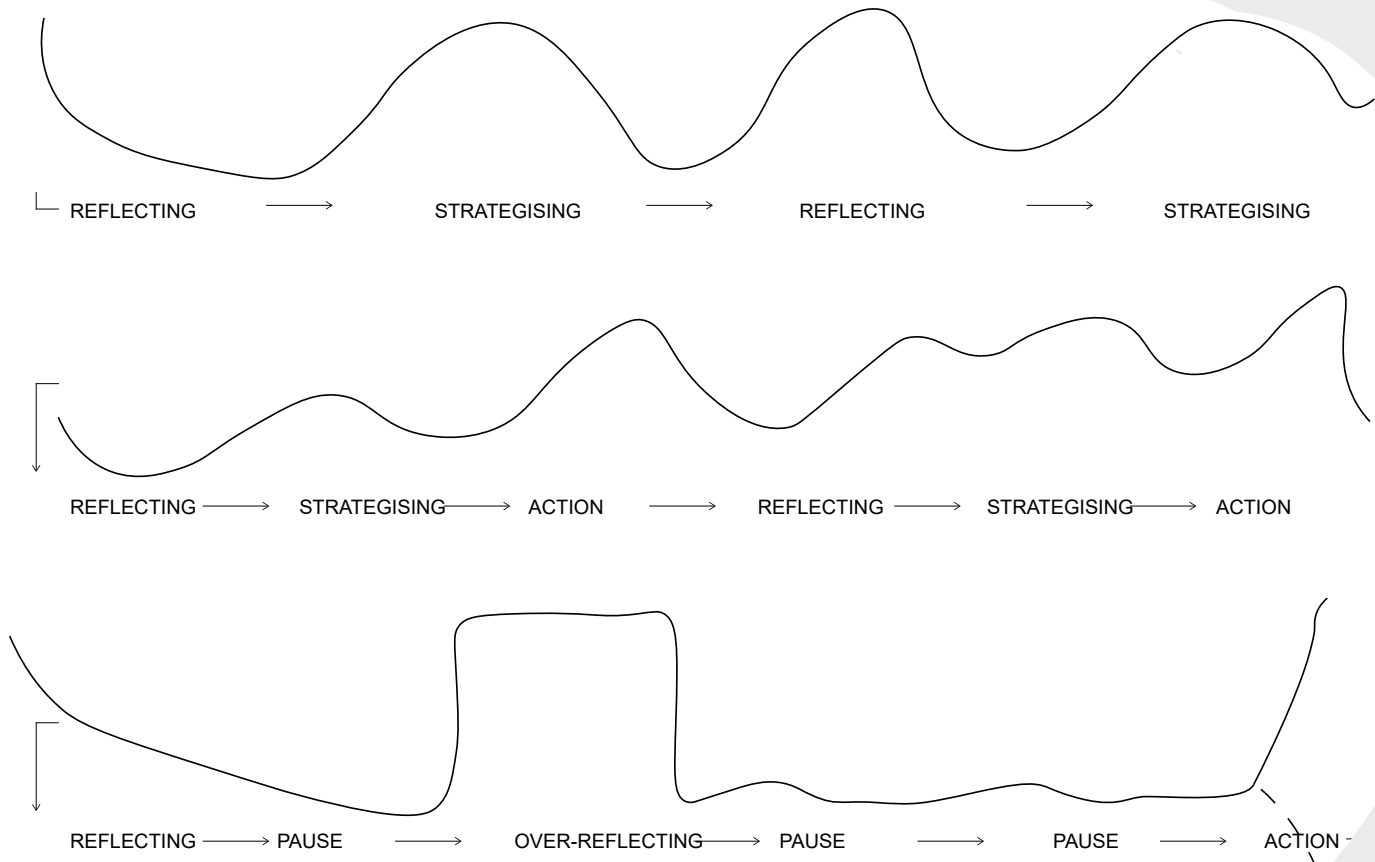
Egzistuoja ir kitas klausimas – ko iš tikrųjų reikia žmogui? Kaip išvengti naujų įrankių, kurių mums, tiesą sakant, visiškai nereikia, kūrimo? Ar gali taip būti, kad mums tikrai reikia įrankio tam, kad suprastume, jog mums jo nereikia? Norint pažinti pačią poreikio esmę, tenka susimąstyti.

This experiment was all about communing, community, communication, commitment, coming, commanding, commuting. Born within my Master thesis 'Intersections for healing dialogues: Republican Vilnius Psychiatric Hospital Case' defended in 2021 at the Norwegian University of Science and Technology, in which I researched the typology of a psychiatric hospital, psychiatry and where both could continue or end up in upcoming decades. In the thesis, the focus was shifted from the patient as the one that is cured in a psychiatric hospital, to society—the actual one in need of curing—asking: could it be that, in fact, it is society that is ill and making that patient sick?

Šis eksperimentas buvo sutelktas ties bendravimu, bendruomene, komunikacija, įsipareigojimu, atvykimu, vadovavimu ir susisiekimu. Jis gimė rengiant magistro darbą „Sankirtos gydymiesiems dialogams: Respublikinės Vilniaus psichiatrijos ligoninės atvejis“, apgintą 2021 m. Norvegijos Mokslo ir technologijos universitete, kuriame nagrinėjau psichiatrijos ir psichiatrijos ligoninės tipologiją ir svarsčiau, kaip jos vystysis ir kur atsидurs per ateinančius dešimtmečius. Baigiamajame darbe dėmesys buvo perkeltas nuo paciento kaip žmogaus, kuris yra gydomas psichiatrijos ligoninėje, ir sutelktas ties visuomene – ta, kurią išties reikia gydyti. Jame buvo klausiama: ar gali būti taip, kad iš tikrųjų serga visuomenė, kuri ir sargdina pacientą?

From observing the hospital through a theoretical lens, I wanted to move towards a more practical approach. As the selected subject and the problem within it are complex, the trajectory of the experiment was quite a roller coaster.

Norėjau nuo ligoninės stebėjimo per teorinę prizmę pereiti prie praktiškesnės prieigos. Kadangi pasirinkta tema ir nagrinėjama problema yra kompleksinės, eksperimento trajektorija priminė amerikietiškuosius kalnelius.

Procesa vaizduojanti schema. Evelina Bartusevičiūtė, 2022 m.

Pradėjau megzti ryšius su Respublikinės Vilniaus psichiatrijos ligoninės (toliau tekste vartojama jos santrumpa RVPL) administracija ir skirtingais jos skyriais. Nors ligoninė labai palaikė mane, kartais, laukdama atsakymų, pasijusdavau įstrigusi. Laukimo metu kūriau galimų intervencijų strategijas ir nuolat apmąstydavau šią padėtį savo dienoraštyje.

I started to reach out to RVPH's administration and their various departments. Despite being very much supportive, I sometimes found myself stuck, waiting for answers. While waiting, I was strategising about possible interventions and constantly reflected in my diary.

One important aspect to mention is that when you come to the hospital as a so-called architect, you are most likely positioned as one who can help with a refurbishment or renovation. Of course, that is understandable, yet I wanted to start from a different point. As a young graduate, such suggestions weren't easy to overcome. To avoid distraction, I used one of the methods suggested by my mentor: at such moments of internal conflict, answer, on paper, questions such as 'Why won't I do that?', 'Why wasn't I doing that until this point?', 'Why did I stop doing that?'

Vienas svarbus aspektas, kurį dera paminėti - atvykusi į ligoninę kaip vadinamoji architektė, tikriausiai esi pozicionuojama kaip žmogus, kuris gali padėti su remonto ar renovacijos darbais. Žinoma, tai yra suprantama, bet aš norėjau pradėti nuo kitko. Man kaip neseniai baigusiai studijas, buvo nelengva susidoroti su tokiais pasiūlymais. Kad išvengčiau blaškymosi, pasinaudojau vienu iš mano mentoriaus pasiūlytų metodų: tokiomis vidinio konflikto akimirkomis ant popieriaus bandžiau atsakyti į tokius klausimus: „Kodėl aš to nedarysiu?“, „Kodėl aš to nedariau iki šiol?“, „Kodėl lioviausi tą darysi?“.

When communication with the hospital started to be stable and I managed to build a connection with staff members, I initiated actual happenings. The goal of that was to experience communion, reach manifestations of pure being, reduce prevailing stigmas related to mental health in society, get to know the hospital spaces and for all participants to feel dignified. For both happenings, I requested participants not to wear recognisable uniforms (e.g. white robes) and encouraged them to have empathy, reflection and sensitivity towards the environment.

Kai komunikacija su ligonine pradėjo stabilizuotis, ir man pavyko užmegzti ryšį su ligoninės darbuotojais, ėmiau inicijuoti realius happeningus. Viso to tikslas buvo patirti bendrystę ir užfiksuoti grynosios būties apraiškas, sumažinti visuomenėje vyraujančias stigmas, susijusias su psichikos sveikata, pažinti ligoninės erdves ir išlaikyti visų dalyvių orumą. Abiejų happeningų metu dalyvių prašiau nevilkėti atpažįstamų uniformų (pvz., baltų chalotų) ir skatinau juos jautriai bei empatiškai žvelgti į juos supančią aplinką, ją apmąstyti.

Community forming workshop - multipart singing. Photo by Evelina Bartusevičiūtė, 2022

19.10.2022 COMMUNITY FORMING WORKSHOP–MULTIPART SINGING AT RVPH.

PARTICIPANTS: 33 people (10 people from outside, 14 RVPH patients, 9 RVPH staff).

TOOLS: Multipart songs, the RVPH reading room, cupcakes and marshmallows ordered from the RVPH canteen.

2022 m. spalio 19 d. BENDRUOMENĖS FORMAVIMO DIRBTUVĖS - SUTARTINIŲ DAINAVIMAS RVPL.

DALYVIAI: 33 žmonės (10 žmonių iš išorės, 14 RVPL pacientų, 9 RVPL darbuotojai).

ĮRANKIAI: Sutartinės, RVPL skaitykla, keksiukai ir zefyrai iš RVPL valgyklos.

Bendruomenės formavimo dirbtuvės - sutartinių dainavimas. Nuotraukos autorė Evelina Bartusevičiūtė, 2022 m.

‘When the participants felt that they had succeeded, they plunged into meditative chanting, it was very powerful. Everyone sang together: hospital staff, patients and participants from the outside the hospital community.’

–Arūnas Germanavičius, the head of RVPL

„Kai dalyviai pajuto, kad jiems sekasi, jie pasinėrė į meditacinį giedojimą, ir tai buvo labai stipru. Kartu dainavo visi: ligoninės darbuotojai, pacientai ir ligoninės bendruomenei nepriklausantys dalyviai.“

– Arūnas Germanavičius, RVPL vadovas

03.11.2022 COMMUNITY FORMING WORKSHOP–
DRAWING/ PLAYING WITH INK AT RVPH.

PARTICIPANTS: 12 people (2 people from outside,
8 RVPH patients, 4 RVPH staff).

TOOLS: Ink in various colours, paper, biscuits and tea.

2022 m. lapkričio 3 d. BENDRUOMENĖS FORMAVIMO
DIRBTUVĖS - PIEŠIMAS/ŽAIDIMAS TUŠU RVPL.

DALYVIAI: 12 žmonių (2 žmonės iš išorės,
8 RVPL pacientai, 4 RVPL darbuotojai).

ĮRANKIAI: Įvairiaspalvis tušas, popierius,
sausainiai ir arbata.

Bendruomenės formavimo dirbtuvės - piešimas/žaidimas tušu. Nuotraukos autorė Evelina Bartusevičiūtė, 2022

... to be continued
... laukite tęsinio

Community forming workshop—drawing/playing with ink. Photo by Evelina Bartusevičiūtė, 2022 m.

For more, follow 'Avoidless architecture' on
'Instagram': @avoidlesscommunities

Daugiau sužinoti galite sekdami Neišvengiamą architektūrą
Instagrame: @avoidlesscommunities

Architecture uncomfortable workshop
(Dénes Emil Ghyczy, Lukács Szederkényi)

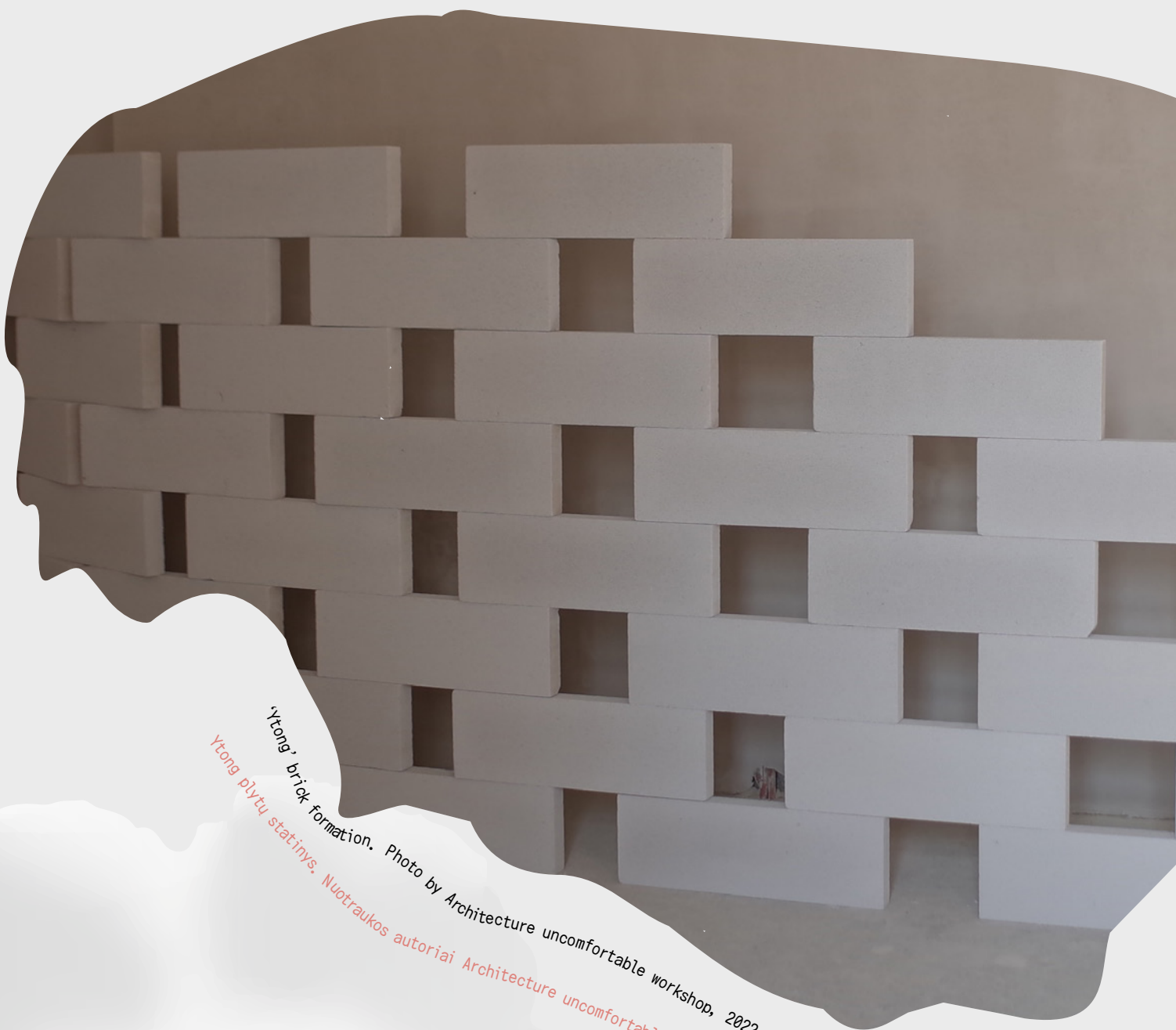

‘Garage Gang’–Feedback

Atsiliepiamas apie
„garažų brigadą“

During and after university, we–Architecture uncomfortable workshop, based in Budapest and led by Lukács Szederkényi and me–entered a lot of competitions where we had to make plans which usually didn’t materialise. We became increasingly eager to realise what we had in mind and in a short space of time, we were able to build what we had imagined. This mainly manifested in small-scale objects starting from material experiments. We tried to convey this sense of self-motivation to the students through our various educational activities, initially in ‘Hello Wool’ building camps, where we built installations out of wood and natural wool. Later, when we were teaching at a university, we tried to amplify these feelings that naturally existed in students through exercises that involved putting building materials into different spatial formations to create constructions. The process of transforming an architectural idea into a finished work is a very slow process, which these exercises can perhaps make more tangible and accelerate for the students, making their motivation easier to sustain.

Mes, „Architecture Uncomfortable Workshop“ (Nepatogios architektūros dirbtuvės), Budapešte įsikūręs architektų kolektyvas, vadovaujamas Lukácso Szederkényi bei manęs, studijų metu ir po universiteto baigimo dalyvavome daugybėje konkursų, kuriuose turėdavome rengti planus, kurie paprastai neįgaudavo materialaus pavidalo. Vis labiau troškome įgyvendinti tai, ką buvome sugalvoję, ir per trumpą laiką sugebėjome pastatyti tai, kas iki tol gyveno mūsų vaizduotėje. Tai daugiausia reišėsi nedidelių objektų, gimusių iš eksperimentų su medžiagomis, pavidalu. Ši savimotyvacijos jausmą mėginome perteikti studentams per įvairias edukacines veiklas, pradžioje - „Labas, vilna!“ pastatų stovyklose, kurių metu kūrėme instaliacijas iš medžio ir natūralios vilnos. Vėliau, jau dėstydami universitete, bandėme sustiprinti šiuos natūralius studentų jausmus per pratimus, kuriuos atliekant suteikdavome statybinėms medžiagoms įvairius erdvinius pavidalus ir tokiu būdu konstruodavome statinius. Architektūrinės idėjos pavertimas baigtu kūriniu yra labai lėtas procesas, kurį šie pratimai galbūt gali padaryti labiau apčiuopiamą ir pagreitintą studentams, ir taip leisti jiems lengviau išlaikyti savo motyvaciją.

Ytong brick formation. Photo by Architecture uncomfortable workshop, 2022
Ytong plytų statinys. Nuotraukos autoriai Architecture uncomfortable workshop, 2022 m.

When we got the invitation to be part of a mentoring programme at Experiments' Platform, we were a bit scared if we could handle a project like this and deal with the participants from such a distance for half a year. The format itself was new to us but we believe it's good to have such independent initiatives in the field of architecture. At first, we were attracted by the topic of the Secret Manland project—the mapping and analysis of abandoned Soviet garages in Vilnius. The project was developed by Aistė Gaidilionytė, Kamilė Vasiliauskaitė, Augusta Orlauskaitė and Ieva Julija Bagdonaitė, and at first, the girls threw a lot of information and impressions at us, from which we picked out the essentials together and in the end, created sensitive and simple documentation that could serve as a good basis for a semester-long design assignment in a planning course. It was particularly interesting to see how as women, they approached these male-dominated architectural elements, inside which numerous men had been secretly building their own little worlds over the years. We gained insight into these little worlds and were able to analyse the subject together, imbued with a kind of feminine attitude. The format worked quite well, with one consultation a month providing enough time for the students to build on what had been discussed. Overall, we really enjoyed mentoring and the events in Vilnius. It proved to be an interesting, independent, analytical and ambitious event that could serve as a model for similar organisations working uniquely with architecture.

Gavę kvietimą dalyvauti „Eksperimentų platformos“ mentorystės programoje, kiek išsigandome, ar sugebėsime suvaldyti tokį projektą ir bendrauti su dalyviais per tokį atstumą pusę metų. Pats formatas mums buvo naujas, bet manome, kad turėti tokių nepriklausomų iniciatyvų architektūros lauke yra geras dalykas. Mus iš pat pradžių patraukė „Slaptos vyrų žemės“ projekto tema - apleistų Vilniaus sovietinių garažų kartografavimas ir analizė. Šį projektą rengė Aistė Gaidilionytė, Kamilė Vasiliauskaitė, Augusta Orlauskaitė ir Ieva Julija Bagdonaitė. Pradžioje merginos permetė mums daug informacijos ir išpūdžių, iš kurių kartu atrinkome esminius dalykus, ir galiausiai sukūrė jautrią ir nesudėtingą dokumentaciją, kuri galėtų tapti puikiu planavimo dizaino kursinio darbo pagrindu. Buvo ypač įdomu stebėti, kaip jos, būdamos moterimis, prieina prie šių vyrų valdomų architektūrinių elementų, kurių viduje daugybė vyrų metų metus slapta statė savo asmeninius mikropasaulius. Mes gavome išvalgų apie šiuos mikropasaulius ir galėjome kartu analizuoti šią temą, įkvėptą tam tikro moteriško požiūrio. Šis formatas veikė gana gerai - viena konsultacija per mėnesį studentėms duodavo pakankamai laiko pasinaudoti tuo, kas buvo aptarta. Apskritai mums labai patiko mentorystė ir Vilniuje vykę renginiai. Mums pasirodė, kad tai yra įdomus, nepriklausomas, analitinis ir ambicingas renginys, galintis tapti pavyzdžiu panašioms organizacijoms, dirbančioms išimtinai su architektūra.

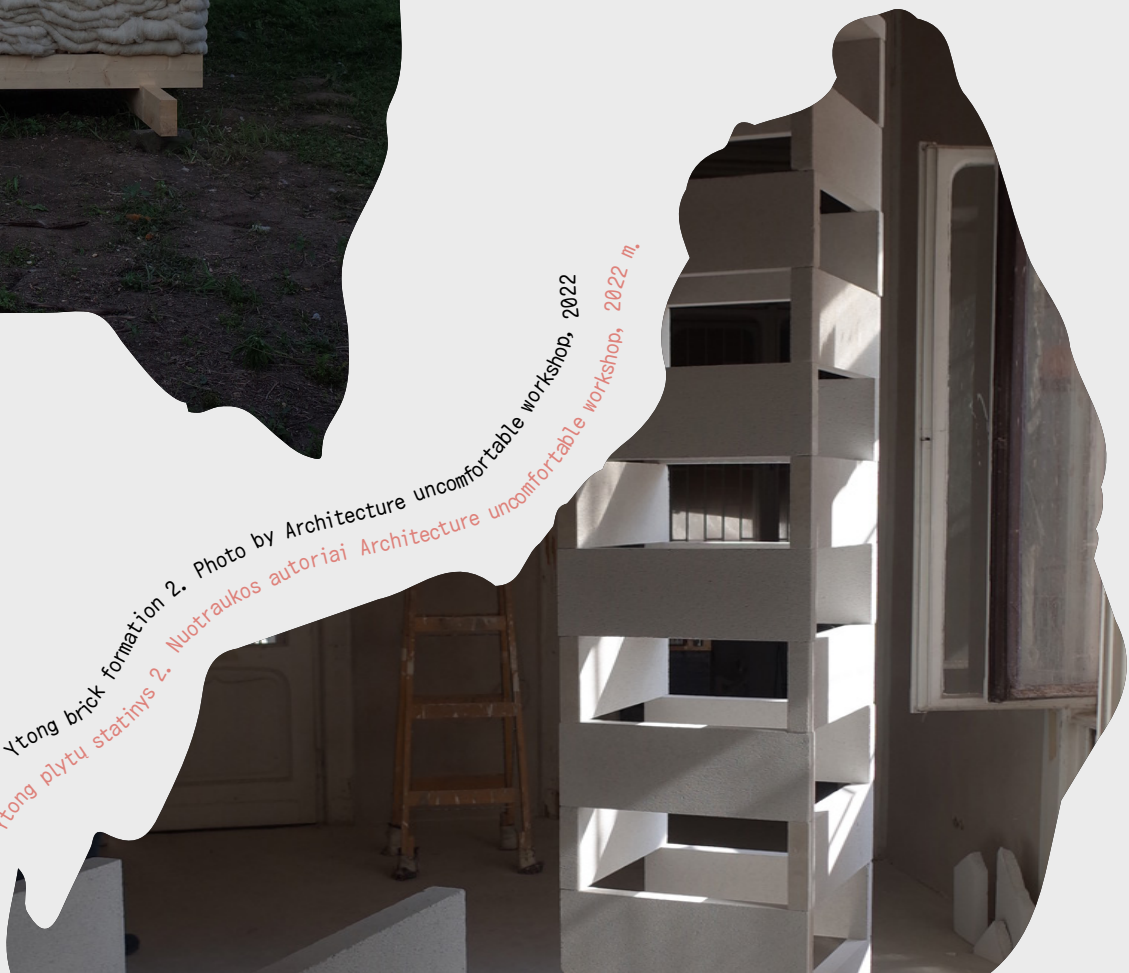
Namas iš vilnos. Nuotraukos autoriai Architecture uncomfortable workshop, 2018 m.
The wool house. Photo by Architecture uncomfortable workshop, 2018

Inside of the wool house. Photo by Architecture uncomfortable workshop, 2018
Namo iš vilnos viduje. Nuotraukos autoriai Architecture uncomfortable workshop, 2018 m.

Ytong brick formation 2. Photo by Architecture uncomfortable workshop, 2022 m.
Ytong plytų statinys 2. Nuotraukos autoriai Architecture uncomfortable workshop, 2022 m.

What do we have?

Many young people who are now learning and researching architecture are starting with a 'tabula rasa' and will explore and apply all the knowledge they are absorbing through our present world according to their own ideology. Architecture is just a tool that can be applied in many different ways and according to many different interests. Hopefully, the generation that is now coming of age will use these tools in a disinterested way, outside the system and towards a better world!

Ką turime?

Daugelis jaunų žmonių, kurie dabar studijuoja ir nagrinėja architektūrą, pradeda nuo „tabula rasa“, ir tyrinės bei taikys visas žinias, kurias absorbuoja per dabartinį pasaulį, vadovaudamiesi savo ideologija. Architektūra tėja įrankis, kurį galima pritaikyti daugybe įvairių būdų ir atsižvelgiant į daugybę skirtingų interesų. Viliamės, kad ši karta, kuri šiuo metu žengia į brandą, naudosis šiomis priemonėmis nesavanaudiškai, eidama prieš sistemą ir dirbdama geresnio pasaulio labui!

What do we need?

Architectural thinking without unconditional acceptance of what already exists is what we need. We see these young people as moving in the right direction in this field and believe that they will develop their architectural stance based on experience, rather than what they are used to and have learned.

Ko mums reikia?

Architektūrinio mąstymo, kuriame nėra vietos minties, kad tai, kas jau egzistuoja, ir yra tai, ko mums reikia, besąlygiškam priėmimui. Mes matome, kad šie jaunuoliai juda teisinga linkme šioje srityje, ir tikime, kad jie ugdys savo architektūrines nuostatas remdamiesi patirtimi, o ne tuo, prie ko yra įpratę ir ką yra išmokę.

Brick formation. Photo by Architecture uncomfortable workshop, 2022

What do we want?

We need a lot of independent initiatives like this in organisations akin to Architektūros fondas. The great thing about such initiatives is that they have commitment and a positive attitude. In the end, it is the sum of the people involved in the process that shapes the outcome. It is this system, free of preconceptions and with vaguely defined boundaries, that is needed for the future, which is ultimately shaped by the community in its own image.

Ko mes norime?

Mums reikia daug nepriklausomų iniciatyvų, tokių kaip ši, organizacijose, panašiuose į Architektūros fondą. Geriausias tokių iniciatyvų bruožas yra tas, kad jos atsidavusios ir pasižyminčios pozityviu požiūriu. Juk pagaliau rezultatus lemia visi procese dalyvaujantys žmonės. Būtent tokios sistemos, be išankstinių nusistatymų ir su neaiškiai apibrėžtomis ribomis, ir reikia ateičiai, kurią galiausiai pagal savo paveikslą formuoja bendruomenė.

Plytu statinys. Nuotraukos autoriai Architecture uncomfortable workshop, 2022 m.

Medinis statinys. Nuotraukos autoriai Architecture uncomfortable workshop, 2022 m.
Wood formation. Photo by Architecture uncomfortable workshop, 2022

Playground project. Photo by Simon Platter, 2014

Augusta Orlauskaitė

Kamiliė Vasiliauskaitė

Aistė Gaidilionytė

Ieva Julija Bagdonaitė

Mentoriai

Mentor: Architecture

Uncomfortable Workshop

Secret Manland

Slapta vyrų žemė

Secret Manland explores fragility and care hidden beneath the roughness of former Soviet metal garages in Vilnius. The metal garages in question were built in the second half of the 20th century around Soviet residential building areas and were intended for people to store and fix their cars in. Our interest in the areas of metal garages started two years ago when these garages—by that time, already fixtures of the everyday landscape—were disappearing little by little.

„Slapta vyrų žemė“ tyrinėja trapumą ir rūpestį, slypintį po buvusių sovietinių Vilniaus metalinių garažų šiurkštumu. Minimi metaliniai garažai buvo pastatyti netoli sovietinių gyvenamųjų namų rajonų XX a. antroje pusėje ir buvo skirti žmonių automobilių laikymui ir taisymui. Mūsų domėjimasis metalinių garažų teritorijomis prasidėjo prieš dvejus metus, kai šie garažai – tuo metu jau tapę įprastais kasdienio kraštovaizdžio elementais – pamažėle nyko.

Surinkti objektai. Nuotraukos autorė
Augusta Orlauskaitė, 2022 m.

Collected objects. Photo by
Augusta Orlauskaitė, 2022

At first, the garage as a structure itself was interesting to us and we explored what could be done by reusing them. Then, when the Experiments' Platform process started in Spring, the project's intention shifted towards gathering the stories of the people who own or once owned these metal garages and documenting the interiors and lives behind the metal doors. But when we started our walks in different garage areas hoping to find these people and stories, we were brutally rejected. People working there apparently enjoy the secrecy and invisibility of those places. Suspecting that we were journalists that would make their precious, hidden garages public and visible, they asked us to leave immediately. No matter how much we tried to explain that we only have good, artistic intentions, they were too afraid the publicity would probably attract the demolition process.

Iš pradžių garažas domino mus kaip konstrukcija, ir mes tyrinėjome, ką būtų galima padaryti pakartotinai juos panaudojant. Vėliau, pavasarį, prasidėjus „Eksperimentų platformos“ procesui, šio projekto ketinimai pakrypo link žmonių, kuriems priklauso ar kažkada priklausė šie metaliniai garažai, pasakojimų rinkimo ir anapus metalinių durų slypinčių interjerų bei gyvenimų dokumentavimo. Bet kai pradėjome savo pasivaikščiojimus po skirtingas garažų teritorijas, vildamosi rasti šiuos žmones ir pasakojimus, buvome žiauriai atstumtos. Ten dirbantys žmonės, matyt, mėgaujasi tų vietų slaptumu ir nematomumu. Kilus įtarimų, kad mes esame žurnalistės, kurios paviešins ir parodys jų numylėtus paslėptus garažus, jie paprašė mūsų nedelsiant išeiti. Kad ir kiek bandėme aiškinti, kad mūsų ketinimai yra tik geri ir meniniai, jie pernelyg baiminosi, kad viešumas galimai pritrauks griovimo procesą.

84

Užrakintos durys. Nuotraukos autorė Aistė Gaidilionytė, 2022 m.
Locked door. Photo by Aistė Gaidilionytė, 2022.

Site research. Photo by Kamilė Vasiliauskaitė, 2022

Sklypo tyrimas. Nuotraukos autorė Kamilė Vasiliauskaitė, 2022 m.

Then, the shift happened: the realisation came that this is after all a ‘secret’ manland, not to be revealed to anyone outside of it. Therefore, the project research continued in a secret manner—we decided to pick flowers growing near the garages. The garage area revealed some interesting objects that were left among demolished metal boxes. We understood that there was no need to even speak to the owners as the stories were just laying there outside, revealed to us by items such as old books, bricks, tires, furniture… People were not just fixing their cars there for sure. For instance, a surprising amount of creative care was demonstrated in the various coverings of the garage locks. People protected them from coldness and rain using cut plastic bottles, pieces of tires and rubber. We observed how the colourful, rusty garage surfaces look like paintings. Strolling through the area, one feels the uniqueness of each and every one of them.

85

Tuomet įvyko poslinkis: mes suvokėme, kad tai juk yra „slapta“ vyrų žemė, kurios negalima parodyti nė vienam pašaliečiui. Todėl projekto tyrimas buvo tęsiamas slapčia – mes nusprendėme skinti gėles, augančias netoli garažų. Garažų teritorija atidengė įdomių objektų, likusių gulėti tarp nugriautų metalinių dėžių. Mes supratome, kad nėra nė poreikio kalbėtis su garažų savininkais, nes pasakojimai tiesiog guli lauke – juos mums atskleidė tokie daiktai kaip senos knygos, plytos, padangos, baldai… Žmonės ten tikrai ne vien taisė automobilius. Pavyzdžiui, stebėtinai daug kūrybiško rūpesčio atsispindėjo įvairiuose garažų spynų apsaugose. Žmonės saugojo jas nuo lietaus ir šalčio panaudodami perpjautus plastikinius butelius, padangų gabalus ir gumą. Stebėjome spalvingus, aprūdijusius garažų paviršius, panašius į paveikslus. Bastantis po šią teritoriją buvo jaučiamas kiekvieno jų unikalumas.

Later in the process, our focus shifted to the huge area where the garages had been completely demolished very recently. This area, according to Vilnius municipality, is supposed to become a public park soon. The landscapes that were left behind were surprising. Not only because of the numerous personal items that remained but also because of the cemetery-like pits that were revealed after the demolition. It was again a sign of secret care; all the pits were individually made under the garages by their owners. All had different shapes and uses. Unique pits were found underneath uniform garage boxes. We started imagining how these could be appropriated in the new park by staging a performative act of cleaning the pit and having a picnic there.

Vėliau, proceso eigoje, mes nukreipėme savo dėmesį į didžiulę teritoriją, kurioje garažai buvo visiškai nugriauti visai neseniai. Ši teritorija, anot Vilniaus savivaldybės, netrukus turėtų tapti visuomenei atviru parku. Apleisti kraštovaizdžiai mus nustebino ne tik daugybe išlikusių asmeninių daiktų, bet ir kapines primenančių duobių, kurios pasirodė nugriovus garažus. Tai vėlgi buvo slapto rūpesčio ženklas: visas garažų duobes individualiai įrengė jų savininkai. Visos jos buvo skirtingų formų ir turėjo įvairias paskirtis. Unikalias duobės, slypinčios po vienodomis garažų dėžėmis. Mes pradėjome įsivaizduoti, kaip šias duobes būtų galima pasisavinti naujajame parke suorganizuojant performatyvią akciją, kurios metu duobė būtų išvaloma, ir joje būtų surengiamas piknikas.

Apleistas garažų sklypas. Nuotraukos autorė Ieva Julija Bagdonaitė, 2022 m.
Abandoned garage site. Photo by Ieva Julija Bagdonaitė, 2022

Map of pits. Secret Manland, 2022

Duobių žemėlapis. „Slapta vyrų šalis“, 2022 m.

In the final stage of this process, the project delved deeper into the uncovered pits through careful drone documentation of the area that made it possible to capture the diversity of this Secret Manland. Our exhibited piece is an invitation to take a closer look at the map and photos of pits revealing the authenticity of individual care behind the roughness. The entire process and further research can be followed further on Instagram: @secret_manland.

Paskutiniame proceso etape mes gilinomės į atidengtas duobes, kruopščiai dokumentuodamos teritoriją dronu, kas leido užfiksuoti šios „Slaptos vyrų žemės“ įvairovę. Mūsų eksponuojamas kūrinys – tai kvietimas atidžiau išžiūrėti į duobių žemėlapi ir nuotraukas, atskleidžiančias po šiurkštumu slypintį individualaus rūpesčio autentiškumą. Visą procesą ir tolesnius tyrimus galima stebėti Instagrame (@secret_manland).

The outcome of Experiments' Platform „Eksperimentų platformos“ rezultatai

The processes that took place during the Experiments' Platform offered a collection of complex answers to the questions raised.

„Eksperimentų platformoje“ vykusių procesų metu išškilo daugybė kompleksišku atsakymų į iškeltus klausimus.

'What do we have?' was answered from a few points of view. Research-forward projects about existing structures –like Off-Grid City, which intended to expose hidden local spots, or Secret Manland, which was curious about preserving Soviet metal garages to make them more visible to the public–changed their direction by suggesting that sometimes there are specific spatial cases that are meant to be intimate and hidden.

Į klausimą „Ką mes turime?“ buvo atsakyta iš kelių perspektyvų. Į tyrimus sutelkti projektai apie esamas struktūras – kaip antai „Ofgridinis miestas“, kuriame siekta atskleisti paslėptas Vilniaus vietas, arba „Slapta vyrų žemė“, kuriuo norėta išsaugoti sovietinius metalinius garažus ir paversti juos labiau matomais visuomenei, – vystėsi pakeičiant jų kryptį ir pamažu suprantant, kad kai kurie specifiniai erdviniai atvejai yra intymesni ir labiau paslėpti.

At the same time, XANTHO's project Space Nursing suggested taking a look at a resource unusual to conventional architectural practices –lichens–and tried to find a way of bringing them into regular spatial practice by developing a recipe for bio paint, which could be used to spread ecological awareness. This led us to the question 'What do we need?', which was meant to tackle global problems and question their possible solutions. While the very lively lichens had to solve their own ecosystemic issues, it was also the right time to think about other creatures –people. Avoidless Architecture, in turn, served as a good starter to ignite a discussion on mental health and the role of architecture and the architect in this field.

XANTHO projekte „Erdvių rūpyba“ siūlyta pažvelgti į konvencinei architektūrinei praktikai neįprastus išteklius – kerpes – ir bandyta rasti būdą, kaip jas įtraukti į įprastą erdvinę praktiką, sukuriant biologinius dažus, kurie galėtų būti naudojami ekologiniam sąmoningumui didinti. Tai atvedė prie klausimo „Ko mums reikia?“, kuriuo siekta ieškoti būdų pasaulinėms problemoms spręsti ir kvestionuoti šiuos galimus jų sprendimo būdus. Nors itin gyvybingos kerpės turėjo spręsti savo pačių ekosistemines problemas, projektas suteikė galimybę pagalvoti ir apie kitus sutvėrimus – žmones. Projektas „Neišvengiama architektūra“, savo ruožtu, tapo naudinga atspirties tašku diskusijai apie psichikos sveikatą ir architektūros bei architekto vaidmenį šioje srityje.

In this context, it seems like a good idea to turn to the questions of ‘Who is an architect?’ and ‘What can and cannot an architect do?’. These questions exploded in the work *Celebrate Failure*. Between the dos and don’ts, the final question of ‘What do we want?’ appeared. *Circus Kitchen*, as the project of a non-spatial practitioner, liberated ‘architecture’ from its previously assigned roles by suggesting various spatial operating algorithms, uses of cybernetics and menus. With this in mind, *The Church of Urban Dreamers* dove deeply and freely into dreaming of the unknown scenarios that we all secretly crave.

Šiame kontekste pasirodė pravartu atsigręžti į klausimą „Kas yra architektas?“ ir „Ką architektas gali ir ko negali daryti?“. Šie klausimai tapo ypač ryškūs darbe „Švęsti nesėkmę“. Tarp šių „ką daryti“ ir „ko nedaryti“ gairių iškilo paskutinis klausimas – „Ko mes norime?“. Ne erdvės srityje veikiantis kūrėjas savo projekte „Circus Kitchen“ išlaisvino „architektūrą“ iš jai tradiciškai priskirtų vaidmenų, pasiūlydamas įvairių erdvinio veikimo algoritmų, kibernetikos panaudojimo būdų ir „menu“. Į tai atsižvelgiant, projekte „Miesto sapnuotojų bažnyčia“ buvo giliai ir laisva forma pasinerta į sapnus apie nežinomus scenarijus, kurių visi slapta trokštame.

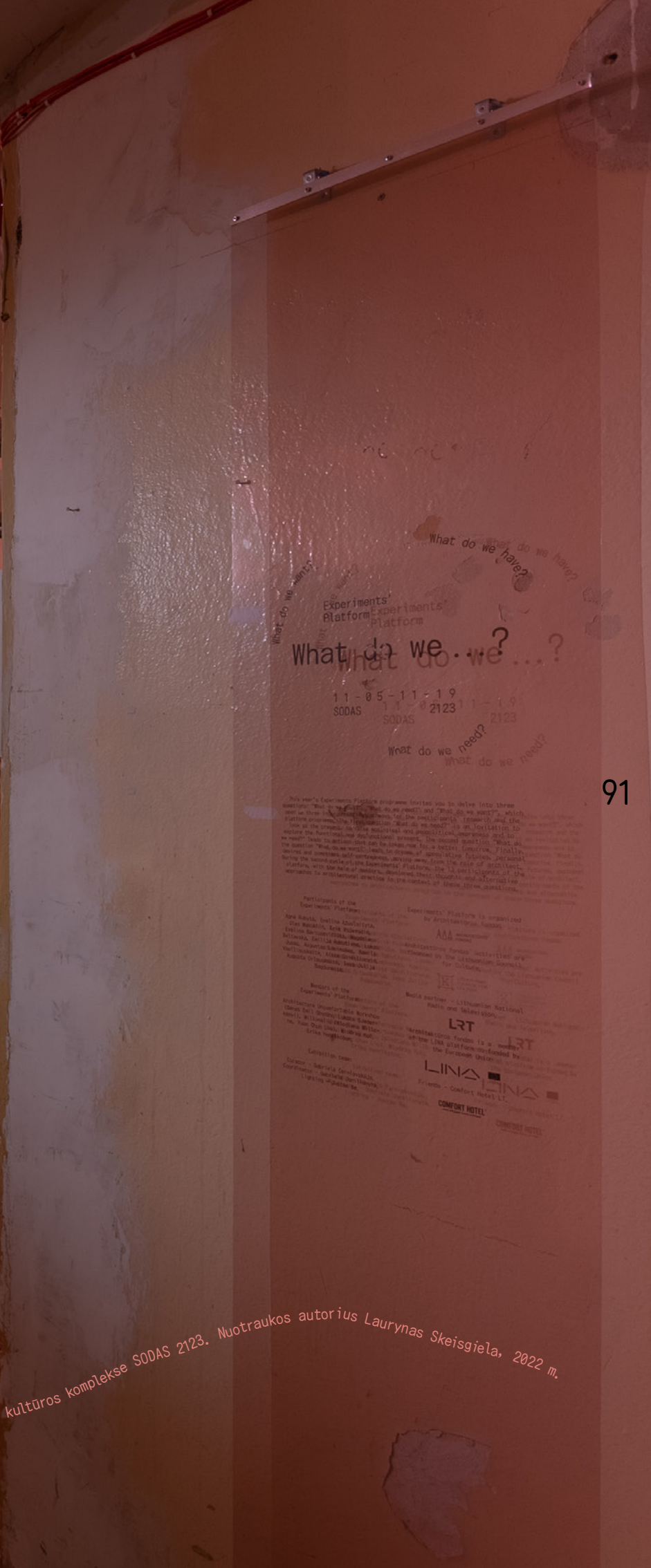
All these thoughts fell into the outcome of an exhibition, which found its place in the public hallway of the cultural complex SODAS 2123. Gently scattered around, softly wrapped in womb-like light, the experiments lasted in this transit space for a brief moment.

Iš visų šių minčių ir išvalgų gimė paroda, įkurta viešai prieinamame kultūros komplekso „Sodas 2123“ koridoriuje. Jame švelniai išbarsyti ir iščias primenančios prieblandos apgaubti eksperimentai šioje tranzitinėje erdvėje nugulė trumpai akimirksniai.

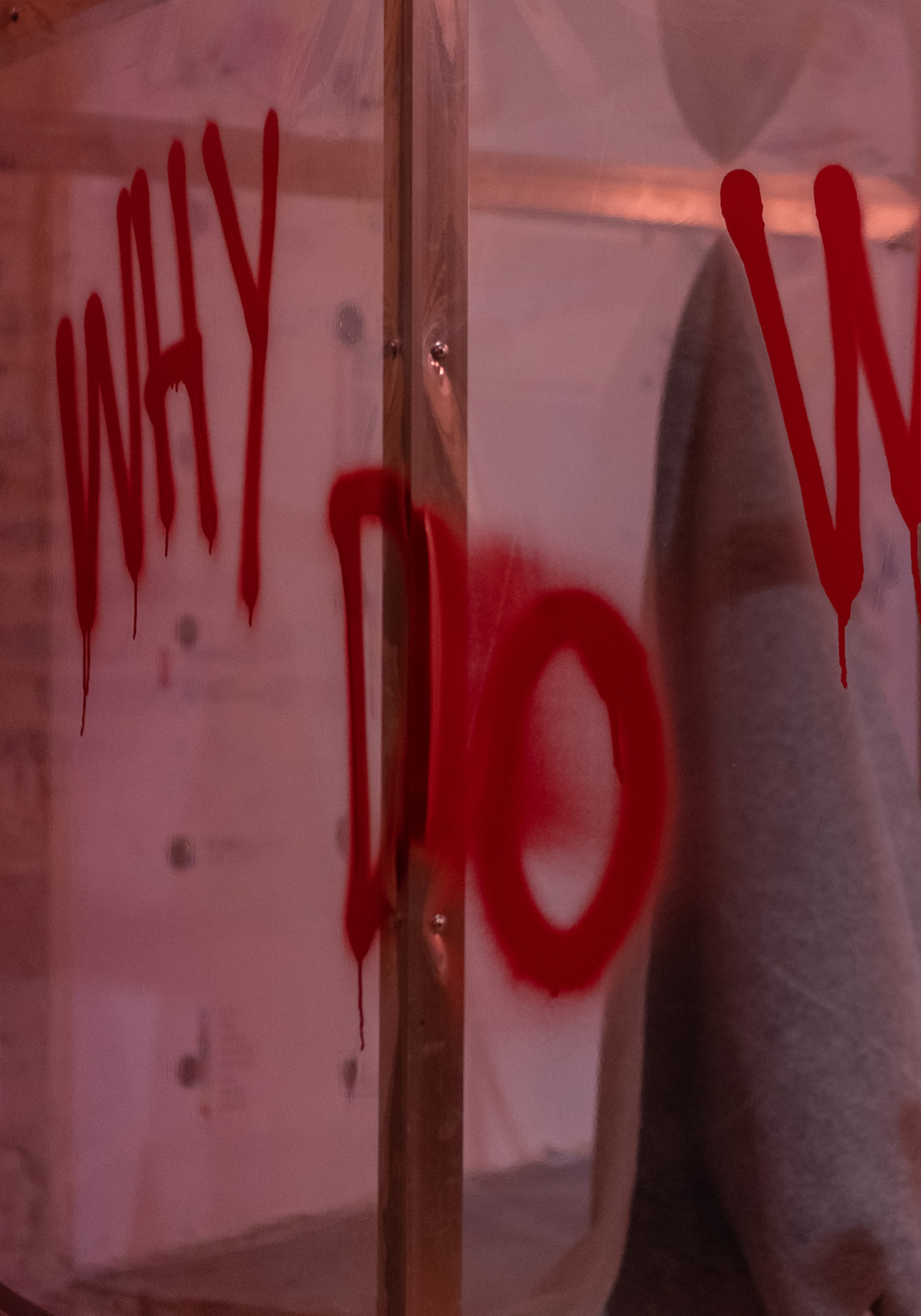
What do we...?, exhibition view at culture centre SODAS 2123. Photo by Laurynas Skeisgiela, 2022

90

What do we...?, parodos instaliacijos vaizdas kultūros komplekse SODAS 2123. Nuotraukos autorius Laurynas Skeisgiela, 2022 m.

Evelina Ažuolaitytė ir Oles Makukhin, „Švesti nesėkmė“, instaliacijos fragmentas, 2022. Nuotraukos autorius Laurynas Skeisgiela, 2022 m.

„Kuo toliau tuo labiau architektūra rodo ryšius, o ne apie plytas. Po truputį atverti tą kupiną empatijos, atidos ir jautrumo puslapį architektūrai bendruomenei ir ligoninei.“

“The further one goes, the more architecture seems to be about commonalities and connections rather than bricks. Slowly opening up that page of empathy, mindfulness and sensitivity to the architectural community and the hospital.”

„Daugelis veduose pradėjo rasti tikras, sąjones, jausmų šauksmus. Rūgščių ligoninės erdvėje buvo sukurta kažkas daugiau nei sutartinų dainavimų, nauja patirtinė kokybė – ryšys. Ta pati erdvė tapo atvira ir saugiai kviečianti dalyvius pasirinkti, kaip noriu čia būti?“

“Real smiles, feelings, and expressions began to appear on the faces of many. In the physical space of the hospital, there were created something more than multipart singing, a new experiential quality – connection. The same space has become open and safe, inviting the participants to choose how do I want to be here?“

„Dainos ritmui tampa sklaidesniu ėmė atsipalaiduoti kūnas ir iš už pastato sienų atsineštas mano vaidmuo, ego išsilydė į dainos pulsavimą.“

“As the rhythm of the song became smoother, both the body began to relax, those and my role brought from outside the walls of the building, the ego melted into the pulsation of the song.”

Evelina Bartusevičiūtė, „Neišvengiama architektūra“, instaliacija. Nuotraukos autorius Laurynas Skeisgiela, 2022 m.

Evelina Bartusevičiūtė, Avoidless architecture, catalogue of sketches. Photo by Laurynas Skeisgiela, 2022

Magdalena Belavska, The Church of Urban Dreamers, installation. Photo by Laurynas Skeisgiela, 2022

Magdalena Belavska, „Miesto sapnuotojų bažnyčia“, instaliacija. Nuotraukos autorius Laurynas Skeisgiela, 2022 m.

In the dream
I saw her death
The other dream
The other dream
not dead of the
of dream for

from the

many times
count
about every
right

100

Magdalena Belavska, The Church of Urban Dreamers, installation fragment. Photo by Laurynas Skeisgiela, 2022

Magdalena Belavska, „Miesto sapnuotoju bažnyčia“, instaliacijos fragmentas. Nuotraukos autorius Laurynas Skeisgiela, 2022 m.

Magdalena Belavská, *The Church of Urban Dreamers*, installation fragment. Photo by Laurynas Skeisgiela, 2022

Magdalena Belavska, „Miesto sapnuotojų bažnyčia“, instaliacijos fragmentas. Nuotraukos autorius Laurynas Skeisgielis, 2022 m.

What do we...?, parodos instaliacijos vaizdas kultūros komplekse SODAS 2123. Nuotraukos autorius Laurynas Skeisgiela, 2022 m.

What do we...?, exhibition view at culture centre SODAS 2123. Photo by Laurynas Skeisgiela, 2022

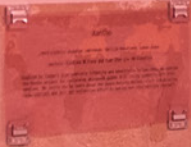

Events Hall
← Aktusale

Aktusale →
Events Hall

Augustas Lapinskas, Emilijas Rakutienė, Lukas Jusas, XANTHO, installation. Photo by Laurynas Skeisgiela, 2022

Augustas Lapinskas, Emilijas Rakutienė, Lukas Jusas, XANTHO, instaliacija. Nuotraukos autorius Laurynas Skeisgiela, 2022 m.

106

Augustas Lapinskas, Emilijas Rakutienė, Lukas Jusas, XANTHO, installation fragment. Photo by Laurynas Skeisgiela, 2022

Nuotraukos autorius Laurynas Skeisgiela, 2022 m.

Augustas Lapinskas, Emilijas Rakutienė, Lukas Jusas, XANTHO, instaliacijos fragmentas.

Augustas Lapinskas, Emilijas Rakutienė, Lukas Jusas, XANTHO, installation fragment. Photo by Laurynas Skeisgieta, 2022

Trumpet cup lichen (Cladonia) was found in an abandoned park in Kalnų primary school.

Erik Vojevodin, Circus kitchen, installation. Photo by Laurynas Skeisgiela, 2022

Erik Vojevodin, „Circus kitchen“, instaliacija. Nuotraukos autorius Laurynas Skeisgieta, 2022 m.

Erik Vojevodin, Circus kitchen, installation fragment. Photo by Laurynas Skeisgiela. 2022

Erik Vojevodin, „Circus kitchen“, instaliacijos fragmentas. Nuotraukos autorius Laurynas Skeisgieta, 2022 m.

Circus Kitchen Dinner 08.08

Parameter: Speed

Set Low (1) - High (10). Not necessary to change it each round.

Read (one at a time):

10. The question should remain "What space are we in?"

22. There should be new protective systems.

34. It should be necessary to welcome parasitical structures.

46. There should be internal openness combined with public skepticism.

58. Collectivity should be assumed.

70. Suspended judgment should no longer be a defense.

82. The removal of the logo from a jacket should not be a dream.

Aistė Gaidilionytė, Augusta Orlauskaitė, Ieva Julija Bagdonaitė, Kamilė Vasiliauskaitė, Secret manland, installation. Photo by Laurynas Skeišgiela, 2022

115

Aistė Gaidilionytė, Augusta Orlauskaitė, Ieva Julija Bagdonaitė, Kamilė Vasiliauskaitė, „Slapta vyrų žemė“, instaliacija. Nuotraukos autorius Laurynas Skeišgiela 2022 m.

Aistė Gardilionytė, Augusta Orlauskaitė, Ieva Julija Bagdonaitė, Kamilė Vasiliauskaitė, Secret manland, catalogue. Photo by Laurynas Skeisgiela. 2022

SECRET MANLAND

Aistė Gaidilionytė, Augusta Orlauskaitė, Ieva Julija Bagdonaitė, Kamilė Vasiliauskaitė, „Slapta vyrų žemė“, katalogo nuotrauka, Nuotraukos autorius Laurynas Skeisgieta 2022 m.

Agnė Rubytė, Offgrid city, installation. Photo by Laurynas Skeisgiela, 2022

Aktų salė → Events Hall

Agnė Rūbūtė, „Ofgridinis miestas“, instaliacija. Nuotraukos autorius Laurynas Skeisgieta, 2022 m.

Agnė Rūbūtė, Offgrid city, game fragment. Photo by Laurynas Skeišgielė, 2022
Agnė Rūbūtė, „Offgridinis miestas“, žaidimo fragmentas. Nuotraukos autorius Laurynas Skeišgielė, 2022 m.

Agnė Rubytė, *Offgrid city*, installation fragment. Photo by Laurynas Skeišgieta, 2022

Agnė Rubytė, *Ofgridinis miestas*, instaliacijos fragmentas. Nuotraukos autorius Laurynas Skeišgieta, 2022 m.

What do we...? exhibition
view at culture centre SODAS 2123. Photo by Laurynas Škeisgrieta, 2022

What do we...?, parodos instaliacijos vaizdas kultūros komplekse SODAS 2123. Ilustravkos autorius Laurynas Skeisgieta, 2022 m.

Credits / Kreditai

Participants of Experiments' Platform /
Eksperimentų platformos dalyviai

Agnė Rubytė, Evelina Ažuolaitytė, Oles Makukhin, Erik Vojevodin, Evelina Bartusevičiūtė, Magdalena Belivska, Emilija Rakutienė, Lukas Jusas, Augustas Lapinskas, Kamilė Vasiliauskaitė, Aistė Gaidilionytė, Augusta Orlauskaitė, Ieva Julija Bagdonaitė.

Mentors of the Experiments' Platform /
Eksperimentų platformos mentorai

Dénes Emil Ghyczy, Lukács Szederkényi, Erika Henriksson, Miodrag Kuč, Yuan Chun Liu, Klodiana Millona.

Programme curator /
Programos kuratorė:

Gabrielė Černiavskaja

Programme coordinator /
Programos koordinatorė:

Gabrielė Janilionytė

Exhibition architect /
Parodos architektė:

Gabrielė Černiavskaja

Light designer /
Šviesos dizainas:

Justas Bø

Exhibition photography /
Parodos fotografija:

Laurynas Skeisgiela

Leidinio sudarytoja /
Compiler of publication:

Gabrielė Černiavskaja

Leidėjas /
Publisher:

VŠĮ Architektūros fondas

Translators /
Vertėjai:

Alexandra Bondarev,
Aistis Žekevičius

English copy editor /
Redaktorius anglų kalbos tekstu:

Dovydas Laurinaitis

Experiments' platform visual identity /
Eksperimentų platformos grafinis identitetas:

Gailė Pranckūnaitė

Publication design /
Leidinio dizainas :

Beatričė Gruzdytė

Organizer /
Organizatorius:

VšĮ Architektūros fondas

 ARCHITEKTŪROS
FONDAS

Architektūros fondas' activities are financed by the Lithuanian Council for Culture.

Architektūros fondo veiklą finansuoja Lietuvos kultūros taryba.

 LITHUANIAN
COUNCIL FOR
CULTURE

Thank you /
Padėka:

Augusta Fišerytė, Rupert's alternative education programme,
SODAS2123

Media partner /
Informacinis partneris:

LRT

Architektūros fondas is a member of the LINA platform co-funded by the European Union.

Architektūros fondas yra LINA platformos, iš dalies finansuojamos Europos Sąjungos, narys.

Co-funded by
the European Union

Co-funded by
the European Union